

Schwajda György

A RÁTÓTI LEGÉNYANYA

Szereplők

MARISKA

BÉLA, az ura

JÓZSI, a fiuk

ÁGIKA

BÉLA TANÍTÓ BÉLA

PLÉBÁNOS BÉLA

DOKTOR BÉLA

KOVÁCS BÉLA

KOCSMÁROS

BÉLA SZABÓ

BÉLA KÁNTOR

BÉLA, AZ ÖRDÖG SÓGORA

A TARHONYÁS BÉLA

AZ ÖREG BÉLA A

FIATAL BÉLA A

TANÍTÓNÉ

A DOKTORNÉ

A KOCSMÁROSNÉ

A Szent Család: SZŰZ MÁRIA SZENT

JÓZSEF JÉZUS, a

fiuk

ELSŐ RÉSZ A jászol

Mariska egyedül

MARISKA Milyen kín ez a fájdalom, és mégis milyen öröm! Hány, de hány éve vártam ezt a percet, most mégis azt kívánom, bár ne lenne itt! (Kiszól) Az isten szerelmére, gyere már végre, segíts! Miért hagysz még te is magamra?! Olyan, de olyan szépen kértelek... nem bírom egyedül, ...segíts! Édes, jó Istenem, miért van az, hogy én egész életem minden nehéz percé-ben, minden pillanatában, mindig egyedül maradtam? (A hasához kap) Jól van... nyughass! Látod, hogy nem segít senki a bolond anyádnak. Ki segítene egy bolondnak? Mind azt hiszi, az vagyok. A bolond Mariska... a falu bolondja. Hadd higgyék. Nem tudják, soha nem is fogják megtudni, mert nem akarom, hogy megtudják, hogy nem vagyok bolond. Több eszem van, mint mindőjüknek együttvéve... (A nézőkhöz) Például a múlt pénteken hát nem kifejejem az élesztőt a kenyértésztaból?

Lefogadom, mind kidobta volna a kárba a sok drága tésztát! Én meg. Ahogy észrevettem, fogtam az élesztőt, és dobtam rögvest a kemencébe, a tészta után. Meg aztán itt van a Szűzanya is... (A hasának) Jaj, Istenem, nyughass már, ezt még elmesélem... (Vissza a nézőkhöz) Nem hiszik el, hogy beugrik hozzám, itt ül, és beszélgetünk, közben meg eszi a szalagosfánkomat, mert a múltkor is azt kérte, hogy süssek, mire jön, mert az övé nem szokott könnyűre sikerülni, mint az enyim. Egyszerűen csak irigylik, hogy nekem van barátnőm, nekik meg nincs, ráadásul még szegről-végről rokonok is vagyunk, no nem az uram ágáról, mert annak még a rokonai is hülyék mind, hanem az én anyai nagymamám ágáról, valahogy az ő nagyapai ágának az egyik ága, de az biztos, hogy neki is az ómamája volt az Éva, meg az ópapája az Ádám, mert ők is idevalósiak voltak, Rátóra, csak akkor még nem Rátótnak hívták ezt a helyet, hanem Paradicsomnak, pontosan ezen a helyen állt valamikor a Paradicsom, csak aztán, amikor az Ádám ópapa letépte az almát a fáról, és beleharapott, mert ő volt, csak a férfiak terjesztik, hogy az Éva ómama... Jaj, istenem, hagyd már abba! Gyere már, Béla!!! Mit is kezdtem el mesélni? Ja, igen, akkor az Úr kikergette őket a Paradicsomból, és ott éltek, szaporodtak, gyarapodtak, de az Éva ómama folyton rágta az ópapa fülét, hogy látod, milyen hülye vagy, mennyivel jobb volt a Paradicsomban, addig-addig rágta, míg Ádám ópapa ki nem találta, hogy éjszaka, mikor az Ursten is alszik, meg olyan sötét lesz, hogy még az orráig se lát, akkor szépen fölkelnek, mind az egész család, és csendben visszatolják a házukat a Paradicsomba. Így is lett. Tolták, tolták, egész éjjel tolták, míg meg nem pirkadt, akkor aztán Ádám ópapa megtörölte homlokát, és azt mondta Éva ómamának: ejnye már, Vicuskám, szaladj előre, nézd meg, mennyi hibádzik! Szalad is előre Éva, nézi, hát sehol a Paradicsom. Szalad vissza: Ádám! Ádám! Ne told tovább! Már rátóttuk. Rátóttuk a Paradicsomra. Hát ekkor lett a mi falunk Rátót. Mert azt hitték, rátótták. Az okosok meg azt mondják, hogy dehogy tolták rá. Csak a Jóisten nem aludt, hanem amikor látta, mit akar Ádám, azt mondta: frászt nektek, nem Paradicsomot! - Azzal fölkapta a Paradicsomot, és letette valahol máshol. azt azóta se találják. Én meg úgy érzem, hogy itt van az most is, csak nem látszik. Mert rátolták azt a sok ócska házat, istállót, ganét, minden rosszat, minden csúfságot, amiben és ahogy élünk, és az takarja el előlünk. Bizvást tudom, hogy itt van a Paradicsom... Hát ezért szántam rá magam, ennyi év után, hogy megszüljem a fiamat. Hogy elhozza nekem és mindenkinek a megváltást. Jaj, ne bánts! Nem olyan nagy dolog, amire kérek. Szűzanyám! Szűz-anyám, segíts! Hol vagy te is?! Segíts!

SZŰZANYA (repül át az égen; tétován megáll) Nem tudok, édes Mariskám, Nyugat-Pakisztánba hívnak egy vonatszerencsétlenséghez.

Maradjak inkább veled?

MARISKA Menj csak, segíts inkább azokon!

A Szűzanya eltűnik

Édes, jó Istenem, miért van az, hogy mindig nekem kell fogynom mindenki kezét, és az én kezemet soha nem fogja senki? Mit vétettem, hogy ezt a sorsot érdemlem? Mi a bűnöm, hogy ennyi fájdalmat, kínt, keservet kell elviselnem?! És meddig még, Uram?! Énreám mikor süt végre a nap?!

Egy hatalmas roppanás hallatszik, egy sóhaj, megjelenik egy pörge kalapos, mezítlábas legény

A LEGÉNY Adj' isten, édesanyám!
MARISKA Hát megjöttél, kicsi fiam? A
LEGÉNY Meg, édesanyám.
MARISKA Hát isten hozott minálunk!

Megjelenik Béla, a szamár

Eredj a pokolba! Most jut eszedbe?! Amikor kellett volna, meg se moccant. Eredj vissza zabálni!

A szamár vállat von, visszamegy zabálni. Csend

De nagyon vártalak.
A LEGÉNY Aztán jó itt maguknál?
MARISKA Nem valami jó, kisfiam...
A LEGÉNY Másutt jobb?
MARISKA Azt mondják, másutt se jobb...
A LEGÉNY Hát akkor mi végre kellett megszületnem?
MARISKA Hogy megtöltsd a szívedet.
A LEGÉNY Megtöltszem?
MARISKA Ha valaki nem boldog, annak üres a szíve. Azt hiszem, minden ember szíve üres. De nem akar üres lenni. Arra vágyik, hogy megteljen. Azt hiszem, olyan sosincs... mindenki szívében mindig marad egy kevés üresség... Még nem egészen.
A LEGÉNY Azt mi hibázik még?
MARISKA Hogy ember légy.
A LEGÉNY Milyen ember?
MARISKA Más.
A LEGÉNY Más?
MARISKA Más, mint ezek itt.
A LEGÉNY Milyen más?
MARISKA Olyan, aki csodára képes.
A LEGÉNY Csodára?
MARISKA Igen, csodára.
A LEGÉNY Azt akarja, hogy csodát tegyek?
MARISKA Hát persze.
A LEGÉNY De hogy tegyek én csodát?
MARISKA Hozd el nekünk a megváltást.
A LEGÉNY A megváltást?
MARISKA A megváltást.
A LEGÉNY Azt akarja, hogy megváltó legyek?
MARISKA Hát szeretném...
A LEGÉNY Hogyismá!
MARISKA Mi az, hogy hogyismá?!
A LEGÉNY Úgy, hogy hogyismá!
MARISKA Feleselsz az anyáddal?!
A LEGÉNY Feleselni nem feleselek, de azt már csak megtehetem, hogy magamnak én magam választok egy szakmát.
MARISKA Miféle szakmát?
A LEGÉNY Hát honnan tudnám? Hisz még körül se néztem a világban!

Kintről zaj hallatszik, majd Béla, az apa hangja

AZ APA Mariska! Édes Mariskám! Merre vagy?! (*Megjelenik*) Hát itt vagy.
MARISKA Sikerült hazatalálnod?!
AZ APA Hogyhogy sikerült hazatalálnod? Ezt most mire mondod?
MARISKA Hát mikor mentél el?
AZ APA Hát kedden.
MARISKA De melyik kedden?

AZ APA Miért, most melyik szerda van?
MARISKA Jaj, te! Eladtad a lovat?
AZ APA De még mennyire, hogy eladtam.
MARISKA Mennyiért?
AZ APA Amennyiért megbeszéltük. Tízezer forintért. De nem volt könnyű. Már azt hittem, nem adok túl rajta...
MARISKA Hol a pénz?
AZ APA Várjál, édes Mariskám...
MARISKA Hol a pénz?
AZ APA Hadd mondjam már végig...
MARISKA Csak nem ittrad el az egészet?!
AZ APA Én?! Hát mikor ittam én, édes Mariskám?!
MARISKA Mindig.
AZ APA Hát most nem.
MARISKA Lehelj rám!
AZ APA Tessék! Na ugye hogy nem ittam?!
MARISKA Befaltál egy kiló fokhagymát.
AZ APA Már enni se szabad?
MARISKA És még így is érződik a sör szaga.
AZ APA Valamit csak kellett innom a fokhagymára.
MARISKA Meg a pálinkára!
AZ APA Pálinkát azt nem ittam. A kupec, a lókupec, aki megvette Kincsemet, az ivott. Biztos beivódott a ruhámba az ő pálinkájának a szaga, mert együtt ebédeltünk... Hanem az a kupec, Mariskám, te még olyan ügyes embert nem láttál! Először még gondoltam, na, mekkora marha ez a kupec, egy ilyen vén gebéért, amelyik ráadásul vak is meg sánta is, kiad ennyi pénzt... De ő meg csak fogja a lovat, megsimogatja, súg neki valamit, aztán viszi is föl a placcra, és kezdi árulni. De hogy?! Hogy az miket mondott a mi lovunkról, Mariskám! Az egész vásár megállt, mindenki köré csődült, úgy kezdte földicsérni azt a lovat. Hogy ez milyen szép paripa. Meg hogy milyen szép a szőre. Meg hogy a tartása. Még az én lélegzetem is elállt! De azt képzeld el, Mariskám, aló meg, mintha mindent értett volna. Ha nem a saját két szememmel látom, én se hinném el, de az én Kincsem úgy kihúzta magát a sok dicsérettől, hogy olyan lett a tartása, mint hároméves korában. Még a szőre is kifényesedett. Szerintem még a vaksága is elmúlt. Mert csak nézett felém, és azt mondta a szemeivel: látod, te bolond?! De nehogy azt hidd, hogy csak én láttam így. Úgy elkezdtek licitálni rá az emberek, ahogy egyetlen lóra se aznap. Csak nézem a sok embert, nézem az eladott lovamat, hallgatom a kupecot, egyszer csak mondom magam-nak: hát már én sem hagyom. Nem is hagytam. Én is elkezdtem licitálni.
MARISKA Te?!
AZ APA Most mondom.
MARISKA Vissza akartad vásárolni az eladott lovunkat?
AZ APA Vissza is vásároltam!
MARISKA Vissza?!
AZ APA Vissza ám!
MARISKA Mennyiért?!
AZ APA Húszezerért.
MARISKA Húszezerért?!
AZ APA Húszezerért.
MARISKA Hát ez a te jó édesapád!
AZ APA Nem voltam ügyes, Mariskám?
A LEGÉNY Adj' isten, édesapám!
AZ APA (*most veszi észre*) Hát ez meg ki fia-borja?
A LEGÉNY A magáé, édesapám.
AZ APA Az enyém?
MARISKA A tiéd.
AZ APA Hát megszültél, Mariskám?
MARISKA Hát meg.
AZ APA De nem megmondtam, hogy várjál meg?!
MARISKA Terád aztán várhattam volna!

AZ APA Nahát! Azén fiam! Kész csoda!
MARISKA Te is annak látod?
AZ APA De még mennyire! Alig pár napos. és már beszélni tud, és ilyen nagydarab! Nehéz szülés lehetett, édes Mariskám! MARISKA Ki alig pár napos, te eszelős?
AZ APA Hát ő!
MARISKA Hogy lenne már alig pár napos?
AZ APA Most kedden hagytalak itthon viselősen, még mondtam is, hogy sietek vissza, csak eladom a lovat.
MARISKA Az nem ez a ló volt.
AZ APA Hanem melyik?
MARISKA Az előző lovunk.
AZ APA Az előző lovunkat is elvittem a vásárba?
MARISKA Azt is.
AZ APA És azt is visszavásároltam?
MARISKA Azt nem. Annak csak elittad az árát.
AZ APA Az egészet?
MARISKA Az egészet.
AZ APA Jól berúghattam, édes Mariskám!
MARISKA Nem olyan nagyon... csak annyira, hogy nem emlék-szel, mikor született a fiad.
AZ APA Megszületett a fiam! Édes fiam! Édes, kicsi Bélám! JÓZSI Ki az a Béla?
AZ APA Hogyhogy ki?
JÓZSI Kí?!
AZ APA Hát te!
JÓZSI Én Józsi vagyok.
AZ APA Józsi?!
MARISKA Józsi.
AZ APA Nem Béla?
JÓZSI Nem, édesapám.
AZ APA De miért?!
MARISKA Mert ő más.
AZ APA Más?
MARISKA Más!
AZ APA De mire jó másnak lenni? Mire való az?! Csak bajnak! A mi falunkban emberemlékezet óta senki sem akar más lenni! Itt mindenki Béla! Béla a falu tanítója, a falu papja, a falu doktora, Béla a juhász, a kanász, sőt, még a falu bikája is Béla... volt, amíg fel nem húzták a toronyba... és Béla a szamarunk, a kutyánk, a macskánk, mindenki Béla, és nem más. Itt nincs semmiféle más. Amíg ennek a háznak én vagyok a feje, addig itt nem lesz senki és semmi más!
MARISKA Majd meglátjuk.
AZ APA Gyerünk, fiam! Most pedig szépen eljössz velem a kocsmába, és férfimódra leisszuk magunkat!
JÓZSI Én nem iszom, édesapám.
AZ APA Nem iszol?
JÓZSI Soha.
AZ APA Hát miféle férfi vagy te?!
JÓZSI Ilyen.
MARISKA Más.
AZ APA Kislányt neveltél belőle? Kislányt neveltél az én fiamból?!
MARISKA Embert.
AZ APA Ember az ilyen?!
MARISKA Különb, mint te.
AZ APA Azonnal jössz velem a kocsmába!
MARISKA Nem megy sehová!
AZ APA Azt én mondom meg.
MARISKA *(főlkap egy botot)* Te vén marha! Takarodj a szemem elől!
Takarodj!

Az apa kimenekül

JÓZSI Édesanyám! Miért veri az édesapámat? MARISKA Azért, hogy ne tudja meg, hogy szeretem.

Sötét

A kocsmá

A kocsmáros s néhány rátóti

A SZABÓ *(megvakarja a fejét)* Ki kéne már menni a földre dolgozni. A KÁNTOR *(szomorúan néz a poharába)* Hát nekem is... A TARHONYÁS BÉLA *(sóhajt)* Hát még nekem!
AZ ÖRDÖG SÓGORA Ha nekem dolgozhatnékem támad, leülök, azt megvárom, amíg elmúlik...

Erre isznak... és várnak

(Hirtelen a hátához kap) A rosseb ebbe az izébe!
A SZABÓ Te is viszketsz, Bélám?
AZ ÖRDÖG SÓGORA Két napja. De majd megveszek belé. A KOCSMÁROS Az egész falu viszket.
A KÁNTOR Honnan a rossebből került hirtelen elő ennyi csömöz? A SZABÓ Nem csömöz ez...
A TARHONYÁS BÉLA Nem hát. A rátótiak sose voltak tetvesek. Igaz, a vizet nem szeretik, de tetvesnek nem tetves egy se.
A SZABÓ Mondom én, hogy nem tetű. Az asszony mondta. Reggel talált egyet a... na ott! Valami színtelen, szagtalan, átlátszó izé. A KÁNTOR Azt mit mondott, micsoda?
A SZABÓ Azt mondta, ilyen állat nincs.
AZ ÖRDÖG SÓGORA *(vakarózik)* El kéne menni vele a doktorhoz.
A KOCSMÁROS *(miközben tölt nekik, és vakarózik)* Mi a francnak? Nem doktor ez, hanem egy nagy marha. Tegnap is. Ágynak esett az asszony, azt kijön hozzá, azt nem hoz magával se plajbászt, se papirost. Érre fölírta a receptet egy széndarabbal a kocsmáajtóra. Rohanok a patikába, hát mire odaérek, nem elfelejttem azt a kacifántos orvosságnevet? Jöhöttem vissza, és vihettem az egész kurva kocsmáajtót a patikába.
AZ ÖRDÖG SÓGORA Igyunk még egy kört, Bélám!
A TÖBBIEK Igyunk!
AZ ÖRDÖG SÓGORA Még egy kört, Bélám!
A KOCSMÁROS Viszem!
AZ ÖRDÖG SÓGORA Bélám! Ezt most fizessük közösen! A TÖBBIEK Jó.
AZ ÖRDÖG SÓGORA Köszönjük. Ezt most közösen fizetjük. Mennyi lesz?
A KOCSMÁROS Egy kupica száz, négy kupica összesen négyszáz. AZ ÖRDÖG SÓGORA Jól van. Tessék, itt a négyszáz forintom. A SZABÓ *(ő is ad négyszázat)* Meg az enyém is.
TARHONYÁS BÉLA *(ő is)* Itt meg az én részem.
A KÁNTOR *(ő is)* Ez meg az enyém.
A KOCSMÁROS Köszönöm, Bélám.
A RÁTÓTIÁK Egészségünkre!

Isznak... nyílik a kocsmáajtó, bejön fáradtan egy öreg rátóti meg a fia, mindkettőjük kezében egy-egy cséphadaró

AZ ÖREG Az istenit, de elfáradtam... Két nagyfröccsöt, Béla öcsém!
A SZABÓ Mi történt, Béla bácsi?
A KÁNTOR Csak nem dolgoztatok?
AZ ÖREG *(fáradtan legyint)* Hagyd el!
A FIATAL Este kimegyünk apámmal megnézni a vetést, hát mit látunk? Az összes búza hajladozik elfelé a nagy szélben...

AZ ÖREG El akart mind szaladni.

A FIATAL Azt mondja nekem az öreg: ejnye te, rohanj haza, hozz ízibe két csépet, mert nem lesz ennek jó vége. Én meg rohantam, meg vissza ezzel a két cséppel, azt egész éjjel vertük le a vetést...

AZ ÖREG De most már nem is fognak elszaladni, a jó édes kutya úristenit!
Égészségünkre!

Isznak

AZ ÖRDÖG SÓGORA Hát ezért fogadtam én föl csőszet. Az nekem vigyáz a vetésemre. Minden órában be kell neki járni az egészet. A SZABÓ Azt nem tapossa össze?

AZ ÖRDÖG SÓGORA Azt nem! Mert én arra is vigyáztam. Fölfogadtam négy markos legényt, akik a csőszet viszik, hogy ne a vetésen járjon nekem.

A TARHONYÁS BÉLA Én sokkal egyszerűbben megoldottam. A rossz nyavalya fog aratni, csépelni, malomba rohanni lisztet örölni, tésztát gyúmi... Én egyből tarhonyát vetettem. A rosseb ebbe a viszketésbe!

AZ ÖREG Hát ti is...?

A KÁNTOR Ti is?

AZ ÖREG Nem volt elég a bajunk egész éjjel, még viszkettünk is... A

KOCSMÁROS Hát kint is vannak?

A FIATAL Tele van velük a *határ* ...

Vakaróznak

A DOKTOR (*bejön*) Adj' isten!

MIND Adj' isten!

AZ ÖRDÖG SÓGORA Na, éppen jó, hogy jön, doktor. Adjon már valamit erre a viszketésre! Már véresre vakarom a seggem. A SZABÓ Mi a rosseb ez, doktor...?

A KANTOR Valami járvány...?

A TARHONYÁS BÉLA ...és meg lehet bele halni...?

A DOKTOR Állj! Állj! Egyszerre ennyi kérdésre nem tudok válaszolni. Sorba megyek a válaszokkal: nem tudom... nem tudom... *nem* tudom...
(*Leül*) Égy fél rumot... és kíséreknek egy másik fél rumot!

A KANTOR Ez az ördög műve.

A SZABÓ Te hiszel az ördög létezésében, Bélám?

AZ ÖRDÖG SÓGORA Már hogyné hinnék, mikor a hűgát vettem feleségül.

A KOCSMÁROS Rumot mondott, doktor?

A DOKTOR Rumot.

A KOCSMÁROS Mióta iszik rumot?

A DOKTOR Ma óta.

A KANTOR A rum nem embernek való ital. Attól meg lehet vakulni. A

DOKTOR Az a jó.

MIND Az a jó?!

A DOKTOR *Az!* (*Iszik*) Ez orvostudomány, emberek. Ez tudományosan van kitalálva. Én találtam ki. Ma hajnalban végre elkaptam egy ilyen izét, beraktam a mikroszkópom alá, és jól meg-vizsgáltam a nyavalyást.

A KOCSMÁROS Azt mire jött rá?

A DOKTOR Semmire. De utána. Mikor lenyomtam. Akkor láttam csak.

MIND Mit?

A DOKTOR Hogy nem érdemes szétnyomni meg rátaposni. Mert osztódással szaporodik.

A ÖREG A jó édes kurva anyját!

A DOKTOR Es akkor rájöttem. Rumot kell inni. Mert a sok rumtól meg lehet vakulni. Namármot: nekem két fél rum nem sok, de ezeknek a viszkető izéknek sok. Ezt is felhajtom, meg ezt is, azt mind megvakul, amelyik bennem van, na ettől kezdve engem nem csipnek többet.

A RÁTÓTIK MIÉRT nem?

A DOKTOR Azért, mert vakok. Nem látják, hol állok, azt nem tudnak rám ugrani.

A RÁTÓTIK Hűű!!!

AZ ÖREG (*lekever egy pofont a fiának*) Látod, te hülye? Mit tesz, ha az ember tanul?!

A RÁTÓTIK Adj gyorsan egy rumot, Bélám! Nekem is! Nekem kettőt! Nekem is!

Izgatottan érkezik a pap és a tanító, aki kezében újságot lobogtat

A PLÉBÁNOS Megszületett. A

TANÍTÓ Megszületett. A

PLÉBÁNOS Megszületett. A

RÁTÓTIK Micsoda?! Mi?!

A TANÍTÓ Gyorsan egy felest, Bélám!

A PLÉBÁNOS Kettőt!

A DOKTOR Rumot nekik is!

AZ ÖRDÖG SÓGORA De hát mi történt?

A PLÉBÁNOS Megszületett.

MIND De ki?!

A TANÍTÓ Olvasd fel nekik, Bélám!

A PLÉBÁNOS Ejnye, Bélám! Már megint elfelejtetted?

A TANÍTÓ Mit?

A PLÉBÁNOS Nekem kell megírnom a keresztleveledet. Kettőnk közül én vagyok az, aki tud írni.

A TANÍTÓ Igaz. (*Visszaveszi az újságot*) Hát igyunk rá!

A PLÉBÁNOS Egészségére!

MIND Egészségére!

Isznak

A DOKTOR Azt kinek az egészségére ittunk, Bélám?

A TANÍTÓ Hát a demokráciá-éra.

MIND A demokráciá-éra?!

A TANÍTÓ (*rácsap a cimlapra*) Itt áll fehéren-feketén.

MIND De mi?

A TANÍTÓ (*ünnepélyesen olvas*) Megszületett a demokrácia. A

RÁTÓTIK A demokrácia?

A PLÉBÁNOS A demokrácia. Híveim, Bélám! Nagy nap ez a mai. Égy rundot mindenkinek! Ezt az egyház fizeti.

A SZABÓ Mi a fene az a demokrácia?

A TANÍTÓ A demokrácia a legszebb dolog a világon.

A KANTOR Azt hogy néz ki?

A TANÍTÓ Hát azt nem tudom, mert én életemben nem láttam. De majd most meglátom.

TÖBBEN Te már láttál? Én nem. Én se. Én se.

A FIATAL Édesapám, maga szép kort megért, maga látott már demokráciát?

AZ ÖREG Egyet láttam már, fiam, de azt mondták, az se a vót.

A PLÉBÁNOS Türelem, Bélám! Azt írja az újság, hogy rövidesen elterjed az egész országban. Rövidesen itt lesz Rátóton is. A

DOKTOR Terjed?

A PLÉBÁNOS Terjed ám!

A DOKTOR Akkor meg van. Akkor már itt van. Akkor attól viszkettünk.

MIND Attól?

A DOKTOR Attól.

A KOCSMÁROS A demokráciától.

A DOKTOR Attól.

A TANÍTÓ A demokráciától nem lehet viszketni.

A DOKTOR Viszketni mindentől lehet. Tudományosan ki van mutatva.

A TANÍTÓ Lárifári! Hallottál te arról, hogy egy angol is viszket Angliában vagy egy amerikai is Amerikában? Pedig ott van aztán igazán csak demokrácia. Azt mégse viszkettnek.

A DOKTOR Mert már megszokta a szervezetük. De ha valakinek a szervezete nem ismer valamit, lehet az akármilyen, az eleinte allergiát okozhat, és attól lehet viszketni. Ez tudományos tény. Kiütése lesz tőle.
A SZABÓ Kelése is lehet?
A DOKTOR Az is.
A SZABÓ Akkor az asszonynak egy ménkű nagy demokrácia van a seggin.

Beront Béla, az apa

AZ APA Megszületett. Megszületett, Bélám.
A TÖBBIEK Tudjuk. Tudjuk.
AZ APA Már tudjátok?
A PLÉBÁNOS Mindenki tudja.
A KOCSMÁROS (*miközben lerakja elé szokott italát*) Megírta az újság.
AZ APA Benne van az újságban?
A TANÍTÓ Itt áll fehéren-feketén.
AZ APA A hétkurvaszentség! És azt is megírták, hogy Józsi a neve?
A TÖBBIEK Józsi.
AZ APA Józsi.
A PLÉBÁNOS (*a tanítóhoz*) Józsinak hívják, Bélám?
A TANÍTÓ Azt nem írják.
A PLÉBÁNOS Akkor honnan veszed, hogy Józsinak hívják?
AZ APA Az anyjától.
A TANÍTÓ Te ismerd a demokrácia anyját?
AZ APA Miféle demokrácia anyját?
A PLÉBÁNOS Hát azét, aki most született.
A DOKTOR Akitől viszket egész Rátót.
AZ APA Az én Józsimtól viszket a falu?
MIND A demokráciától.
AZ APA Ki a rossznyavalya az a demokrácia?!
A TANÍTÓ Hát ami megszületett.
AZ APA De most az én fiam született.
MIND Megszületett a fiad.
AZ APA Hát nem tudtátok?
A TANÍTÓ Honnan tudtuk volna?
AZ APA Hisz megírta az újság!
A PLÉBÁNOS Megírta, Bélám?
A TANÍTÓ Én nem olvastam.
AZ APA De hisz ti mondtátok.
MIND Mi?!
AZ APA Adj még egy felest!
A PLÉBÁNOS Állj! Mit mondtál, Bélám? Hogy hívják a fiadat?
AZ APA Józsi.
MIND Józsi? AZ
APA Józsi.
A PLÉBÁNOS Nem Béla?
MIND Nem Béla?
AZ APA Józsi.

Döbrent csend

AZ ÖRDÖG SÓGORA Azt nem rúgtad seggbe az asszonyt? AZ
APA Dehogynem.
A PLÉBÁNOS Na. Bélám, beütött a ménkű! Itt hemzseg a temérdek demokrácia, most meg még ez is.
A DOKTOR Ez már lehet, hogy a demokráciától van. A végén még mind megbolondulunk tőle, mint a te feleséged, Bélám. A PLÉBÁNOS Bolond volt az azelőtt is.
AZ APA Nekem mondja?
A TANÍTÓ Ostobaság! A demokráciától nem lehet megbolondulni. Attól még nem hülyült meg senki,

AZ APA De most már mondja meg valaki. hogy mi a rossz nyavalya ez a demokrácia. amit folyton emlegettek?!
A PLÉBÁNOS Mondd el neki, Bélám!
A TANÍTÓ Mondd el neki te!
A PLÉBÁNOS Nem, én nem akarok udvariatlan lenni...
A TANÍTÓ Dehogyan lennél udvariatlan. Hisz köztudott, hogy te beszélsz a legszebben Rátóton. Az a vasárnapi szentbeszéd... A
PLÉBÁNOS Köszönöm... hát jó... kedves híveim, majd vasárnap én is elmesélem a szöszékről, de itt... itt te vagy az úr. A
TANÍTÓ (*halkan*) Dögölj meg!

Feszült csend

(*Megtörli a szája szélét*) Na szóval... A demokrácia az emberiség legszebb gondolata.
MIND Gondolata?
A TANÍTÓ A gondolkodás diadala.
AZ APA A gondolkodásé?
A TANÍTÓ A gondolkodásé.
AZ APA Muszáj nekünk ez a demokrácia? Mert én gondolkodni utálok a legjobban.
MIND Én is.
A TANÍTÓ Hát ha nem akarsz, akkor nem gondolkodsz. A demokráciában éppen az a szép, hogy mindenki azt csinálja, amit akar. Éppen ebben különbözik a nem demokráciától. A nem demokráciában még ha akartál volna, akkor se gondolkodhattál volna. A demokráciában viszont ha akarsz, gondolkodsz, ha nem akarsz, nem gondolkodsz. Nézd meg az amerikaiakat! Ott aztán van demokrácia! Azt gondolkodnak? Nem gondolkodik ott egy se. Arra való az elnök. Gondolkodik az mindegyik helyett. Attól van olyan jó soruk.
A KANTOR Az már igaz. Azt írta a sógorom, hogy ott még a kerítés is kolbászból van. Kérte is, hogy küldjek neki még két szálát, mert annyi még hibádzik.
A TANÍTÓ Hát Rátóton is kolbászból lesz minden kerítés hamarosan.
A TARHONYÁS BÉLA Azt mindenki ménkűgazdag lesz?
A TANÍTÓ Már miért lenne mindenki ménkűgazdag? Aki nem akar, az nem lesz gazdag! Aki szegény akar maradni, az szegény marad. Ez a demokráciában a lényeg. Olyan szegény lehetsz, hogy még föl is fordulhatsz. Ha meg banánültetvényes akarsz lenni, akkor teletütheted banánnal az egész almáskertetet. A
TARHONYÁS BÉLA Rátóton banán!
A TANÍTÓ Miért ne? Demokráciában még a banánfa is oda mehet, ahova ő akar!
A TARHONYÁS BÉLA Rátóton nem fog megteremni a banán. A só se maradt meg. Tavalyelőtt, mikor fölment a só ára, kivágtam az egész szőlőt, és sót vetettem a helyibe. A sógorommal hozattam egy egész kamionnal odaát, ő odaátra nőszült, román lányt vett el, náluk annyi só terem, mint a nyű. Az egész kamiont elvettem, de nem kelt ki egy se. Odaát megmarad, itt nem. Így lesz majd a banánnal is.
AZ APA Engem jobban furdal, amit az előbb mondtál, tanító úr. Az a gondolkodás. Az már nem lenne jó, ha hirtelen beütne. Nem kéne nekünk is gyorsan elnököt választani?
MIND De bizony, jó lenne.
A DOKTOR Lehet, hogy a viszketésünk is elmúlna.
A TANÍTÓ Jól mondjátok, Bélám. A választás. A demokráciában ez a lényeg. Mindenki szabadon választhat, és mindenki szabadon választható. Amerikában is ez volt az első. Kolumbusz Kristóf felfedezte Amerikát, és zutty, másnapra márki is volt írva az elnökválasztás!
A PLÉBÁNOS Azt is tudod, Bélám, hogy kell elnököt választani szabályosan?
A TANÍTÓ Hát persze hogy tudom. Úgy, mint Amerikában.

A PLÉBÁNOS Ott hogy választanak?
A TANÍTÓ Seggről.
MIND Seggről?
A TANÍTÓ Seggről bizony.
AZ APA Azt hogyan?
A TANÍTÓ Hát úgy, hogy minden amerikai férfi, aki elnök akar lenni, kidugja a csupaszig seggét egy lyukon, aztán jönnek az amerikai asszonyok, mennek végig, azt akit a csupaszig ülepéről először felismer az asszonya, hát az lesz elnök.
A PLÉBÁNOS Te Bélám! Biztos vagy te ebben?
A TANÍTÓ Ez hétszentség.
A PLÉBÁNOS Azt honnan tudod?
A TANÍTÓ Olvastam, vagy a „Háború és béke”, vagy a „Nyolc nap a pápuák földjén” volt a címe, de le volt írva részletesen. A PLÉBÁNOS Hát jó...
AZ ÖREG (*fejbe csapja a fiát*) Látod, te hülye, mit tesz, ha valaki tud olvasni?
AZ APA Égész Amerikán végigmennek az asszonyok bámulni? AZ ÖRDÖG SÓGORA Azért? Elmennének azok a világ végéig. AZ APA De hát az egy ménkúnagy ország.
A TANÍTÓ Na! Azért tart náluk négy évig az elnökválasztás. AZ APA Hát, azért csak jobb, hogy ilyen kis hely ez a Rátót. A RÁTÓTIAK Hát jobb...
A TANÍTÓ Na, Bélám! Menjünk választani! De előbb igyunk még egy kört.
MIND Inkább rumot.
A PLÉBÁNOS De most azt javaslom, hogy ezt közösen fizessük ki. MIND Jó.

Sötét

A jászol

Józsik és Béla számár

JÓZSI Azt hiszem, teljesen megvakultam. Hiába próbálok teljes erőmből nézni, nem látok én semmit. Valami sós lé lett a szemem helyén, de annyi, hogy benn se bír maradni, csak csorog egyre kifelé. Azóta van így, mióta az a tökkelütött banda fejbe kólintott. Pedig én nem is csináltam semmit. Ők meg egyre mondták, hogy: tökkelütött vagy. Mondom: nem vagyok tökkelütött. De bizony hogy tökkelütött vagy. De bizony hogy nem vagyok tökkelütött. - Na, addig-addig nem akartam tökkelütött lenni, amíg fejbe kólintottak. Most mit csináljak, édes Bélám? Édesanyám nem akarja, hogy tökkelütött legyek, a tökkelütöttek meg azt akarják. Már sehogy se jó, akármelyik oldalra állok. Ha nem leszek tökkelütött, akkor leszek igazán tökkelütött, mert magamra haragítom a tökkelütött bandát, azt mindennap kifolyik a sóslé-szemem. Ha meg tökkelütött leszek, akkor édes-anyám kólint fejbe, akkor meg attól folyik ki a sóslé-szemem. Se tökkelütöttnem nem jó lenni, Béla, se nem tökkelütöttnem. Megvan! Rájöttem! Na most kigondoltam valami nagyon jót. Tökkelütött is leszek, meg nem is leszek tökkelütött. Fordított tökkelütött leszek. Nem érted?

A számár nem érti

Na ide figyelj! Itt van ez a kabát rajtam. Látod? Így egy rendes kabát. De ha leveszem... (*Leveszi*) ...és kifordítom... (*Kifordít-ja*) akkor ez egy fordított kabát... (*Visszaveszi fordítva a kabátot*) Ilyen egyszerű az egész.

A számár most még inkább nem érti

MARISKA (*hangja kintről*) Józsik! Józsik, kisfiam! (*Bejön*) Hát itt vagy?! Nézd, ki van itt? (*Kiszól*) Gyere be... gyere bátran!

Bejön Ágika, kezében egy döglött kutya

Ágika van itt.
ÁGIKA Szerbusz, Józsik.
JÓZSI Szerbusz, Ágika.
MARISKA Ágika hozzád jött, Józsik.
JÓZSI Hozzám?
ÁGIKA Hozzám, Józsik.

Csend

MARISKA Na! Kérdezd meg tőle: miért jöttél hozzám, Ágika? JÓZSI Miért jöttél hozzám, Ágika?
ÁGIKA (*szégyenlősen*) Hát...
MARISKA Na! Ne szégyell magad! Mondd meg neki!
ÁGIKA Megdöglött a kiskutyám.
JÓZSI Tényleg?
MARISKA Nem látod?
JÓZSI Látom.
MARISKA Szegény Ágikának megdöglött a kiskutyája.
JÓZSI És?
MARISKA Mit és?
JÓZSI Hát sajnálom.
MARISKA De ne sajnáld!
JÓZSI Akkor nem sajnálom.
MARISKA Csinálj valamit!
JÓZSI Ássam el?
MARISKA Ágika! Te kérd meg!
ÁGIKA Józsik!
JÓZSI Tessék.
ÁGIKA Szeretnék megkérni valamire.
JÓZSI Mire?
ÁGIKA Hát arra.
JÓZSI Mire arra?
ÁGIKA Hogy tedd rá a kezed a kiskutyámra!
JÓZSI Tegyük rá a kezem?
ÁGIKA Tedd rá a kezed, és mondd azt, hogy: kelj fel és járj!
MARISKA Na mondd, Józsikám!
JÓZSI De minek mondanám?
MARISKA Hogyhogy minek? Azért, hogy keljen fel és járjon. JÓZSI Mondja maga, édesanyám!
MARISKA En hiába mondanám.
JÓZSI Én nem?
MARISKA Te nem.
JÓZSI Honnan tudja?
MARISKA Tudom.
JÓZSI Honnan?!
MARISKA A Szűzanyától.
JÓZSI A Szűzanyától.
MARISKA Ő maga mondta nekem.
JÓZSI Mert beszélt vele?!
MARISKA Beszéltem.
JÓZSI Almában.
MARISKA Nem aludtam. Fényes nappal volt, délelőtt tizenegykor, tegnap... nem, tegnapelőtt járt itt utoljára, ott ült, azon a szent helyen, mindig ott szokott ülni, ha beugrik hozzám egy kis tereferére...
JÓZSI Tereferére.
MARISKA Miért?! Nekem nincs jogom egy kicsit leülni és beszélgetni valakivel? Nekem mindig csak gürölnöm kell, nekem soha nem lehet egy pillanatnyi megállásom se? Józsikám! Kisfiam! Most olyan nagy dolog ez? Olyan nagy dolog, amit

kérek? Olyan nagy dolog kettőt lépni és annyit mondani: kelj fel és járj!?! Legalább próbáld meg! Hát ennyit nem vagy képes megtenni anyádért? Akkor tedd meg ennek a szép kislánynak! Ágikám! Én most itt hagyok benneteket. Meglátod, rád hallgatni fog. Csak kérd tőle szépen, és legyél hozzá nagyon kedves. Józsikám! *Légy kedves a vendéghez, mindjárt jövök. (Kimegy)*

Csend...

ÁGIKA Józsi!

JÓZSI Én nem tudok senkit feltámasztani.

ÁGIKA Próbáljuk ki! Én lefekszem, úgy csinálók, mintha meghaltam volna, te rám teszed a kezed, és azt mondod: kelj fel és járj! És ha felkelek és járok, akkor tudsz feltámasztani, ha nem kelek föl, akkor nem tudsz.

JÓZSI Nem próbálok.

ÁGIKA De miért?

JÓZSI Mert attól félek, hogy felkelsz és jársz, ráadásul a kutya is. ÁGIKA Pedig én annyira szerettem volna... ha ráteszed a hasamra a kezed... csak egy kicsit... Gyere át velem a szobába! JÓZSI

Minek?

ÁGIKA Szerelmeskedni.

JÓZSI Szerelmeskedni?

ÁGIKA Szerelmeskedni.

JÓZSI Azt meg hogy kell?

ÁGIKA Hát úgy, hogy te lehúzd az én bugyimat, utána én lehúrom a te bugyidat.

JÓZSI Aztán mi van?

ÁGIKA Aztán az van, hogy azt kell mondani, hogy: még-még, erre te még lehúrod a bugyimat, aztán én még lehúrom a te bugyidat, és akkor egyre gyorsabban kell mondani, hogy: még-még-még, mire egyre gyorsabban kell húzkodni egymás bugyogóját, de annyira gyorsan, hogy lihegni kelljen a fáradtságtól...

JÓZSI És aztán?

ÁGIKA Aztán amikor már irtóra lihegsz a fáradtságtól, akkor azt kell mondani: most jó.

JÓZSI Aztán?

ÁGIKA Aztán nem tudom. A „most jó” után nem szoktam hallani semmit, csak amikor nagy sokára kijönnek, olyankor az anyu megszokta simogatni az apu fejét, és ad neki egy puszit. JÓZSI

Es te is meg fogod simogatni az én fejemet?

ÁGIKA Hát persze.

JÓZSI Es adsz nekem egy puszit?

ÁGIKA Muszáj.

JÓZSI Hát... éppen megpróbálhatjuk...

MARISKA (*visszajön, süteménnyel*) Már itt is vagyok! (*Észreveszi a döglött kutyát*) Hát még mindig nem támasztottad föl a kutyát? JÓZSI Nem is fogom.

MARISKA Miért vagy ilyen makacs?

JÓZSI Nem vagyok makacs.

MARISKA Hát mi vagy?

JÓZSI Tökkelütött.

MARISKA Micsoda?!

JÓZSI Fordított tökkelütött.

MARISKA Adok én neked tökkelütöttet! Nem megmondtam, hogy agyoncsaplak, ha te is tökkelütött leszel nekem?! Egy ilyen kis családba elég egy tökkelütött is. Azonnal feltámasztod nekem ezt a kutyát, megértted?!

JÓZSI Édesanyám, nem bírom. Egy nap csak egy csodát bírok tenni.

MARISKA Hát már tettél csodát?

JÓZSI Tettem hát.

MARISKA Mikor?

JÓZSI Mikor úgy fejbe kólintottak a tökkelütöttek, hogy meghaltam. Tiszta csoda, hogy élek.

MARISKA Föltámasztottad saját magadat?

ÁGIKA Mondtad, hogy: kelj fel és járj?!

JÓZSI Mondtam.

MARISKA Na! Ugye hogy tudsz csodát tenni!

JÓZSI Tudok, ha fejbe kólintanak.

MARISKA Majd fejbe kólintalak én. (*Fejbe kólintja*)

JÓZSI Jaj!

ÁGIKA Ne bánts, édes Mariska néni! Megígérte, hogy átjön hozzánk, majd ott tesz csodát. Gyere, Józsi!

MARISKA Akkor vidd, Ágikám! Szűzanyám!

JÓZSI (*visszafordul*) Édesanyám!

MARISKA Tessék.

JÓZSI Most azért kólintott fejbe, hogy ne tudjam meg, hogy szeret?

MARISKA Azért, kisfiam.

JÓZSI Édesanyám!

MARISKA Tessék, fiam.

JÓZSI Nem lehetne, hogy kicsit sűrűbben csapjon fejbe?

MARISKA Lehet... kisfiam...

A fiú eltűnik

(*Nagyot sóhaj*) Édes jó Szűzanyám, miért nem vagy velem soha, amikor kellene?

SZŰZANYA (*berobog*) Itt vagyok édes Mariskám bocsáss meg a késésért de el kellett ugranom Honoluluba egy asszony annyira könnyögött hozzám hogy haldoklik az ura az a részeges matróz tudod akiről már meséltem hogy az is hogy veri meg rugdossa az asszonyt az meg könnyörög érte boldogtalan alig bírtam lebeszélni hogy nehogy már sirassa hanem csapja gyorsan fejbe a szeneslapáttal azt a gazembert hadd purcanjon ki gyorsan édes Mariskám miért vagy ilyen csöndes mesélj már valamit te mit csináltál ma?

MARISKA Én aztán semmit, velem nem történnek ilyen érdekes dolgok, ma jóformán még csinálni is alig csináltam valamit, reggel fél négykor kiugrottam az ágyból, gyorsan megmosakodtam, magamra kaptam a ruhámat, kirohantam az istállóba meg-etetni az állatokat, de előbb felzavartam a kutyát, hogy terelje össze a csordát, aztán ébressze föl a Béla gulyást, mert az is mindig elalszik, aztán odaadtam a moslékot a disznóknak, a szopós malacot fölfopoztam, hogy elérje a vályút, aztán a naposcsibéket beraktam a kotlós alá, hogy szopjanak, közben berohantam a házba felébreszteni az uramat meg Józsit, de az már elment vagy haza se jött, nem tudom, hol kujtorog mostanában közben hat tojásból rántottát készítettem az uramnak közben bevettem az ágyat miközben újra kirugdostam belőle az uramat mert visszaaludt aztán gyorsan visszazaladtam mert a szopós malac nagyon visított az éhségtől még jobban fölpofoztam hogy elérje a vályút mire visszazalad az uram visszaaludt a hat tojásrántottába és ráadásul még Józsi se került elő nem tudom miért csinálja ki fog engem megváltani ha már ő sem édes Szűzanyám nem bírok én ezekkel a férfakkal...

SZŰZANYA Jaj ne is mondd édes Mariskám én is megbolondulok az enyimekkel idegeimre megy a fiam is a folytonos ehethéjével nem tudok neki már mit kitalálni hogy mit főzök ráadásul még válogatós is fene a belit örökké eszik azt mégis olyan sovány mint a giliszta az apja meg az uram az megy aztán az idegeimre amióta csak szentté avatták olyan szenteskedő de olyan szenteskedő hogy örökké csak szívja azt a tömjént de egyikről gyújt a másakra úgy hidd el nekem Mariskám de úgy telefüstöli nekem a lakást hogy folyton ki kell zavarnom az ajtó elé hogy ott bagózzon nekem Jézusom kisfiam hát nem kinn felejtettem az apádat az ajtótok előtt itt van velem de nem akartam hogy bejőjön amíg meg nem kérdezlek édes Mariskám...

MARISKA Jaj, dehogy haragszom! Jöjjön be gyorsan, József! Isten hozta! SZŰZANYA József, te hallgass!

MARISKA Ne ácsorogjon az ajtó előtt, foglaljon helyet, mivel kínálhatom meg?

Szent József bejön, köszönne, mondana valamit, de nem bír

SZŰZANYA József ülj le ne oda oda a sarokba és ne vágj ilyen fancsali képet...

Szent József megszólalna

Érről beszéltem neked Mariskám amióta szentfazék lett olyan savanyú pofát vág mint a fancsali feszület soha el nem mosolyodna egy viccen egy szál humora de annyi nincsen mint egy gyomorbojós kakadunak arról nem is beszélve hogy olyan de olyan szent életet élünk hogy időtlen idők óta csak felkopik az állam lassan már arra sem emlékszem milyen érzés is úgy ölelni ahogyan Ágika öleli a te Józsidat...

MARISKA Ágika öleli az én Józsimat?

Szent József mondana valamit

SZŰZANYA József te hallgass nem teregetjük ki a szennyesünket mások előtt folyton csak ülsz a szoknyámon eredj inkább a kocsmába berúgni legalább abban légy férfi nem iszik ez semmit édes Mariskám csak kólát megőrülök veled eredj igyál egy kólát majd érted megyek na menj már...

Szent József közben már az ajtónál, köszönne

Ne magyarázz annyit hanem menj na végre hogy egyedül maradtunk mesélj tovább édes Mariskám hol is hagyta abba...? MARISKA Ágika öleli az én Józsimat?

SZŰZANYA Hát bizony édes Mariskám felnőnek a gyerekek észre se veszed és már...

JÉZUS *(megjelenik az égen)* Anyu! Anyu!

SZŰZANYA Jézuska mi van már megint egy percre se... JÉZUS Éhes vagyok.

SZŰZANYA Na látod erről beszéltem neked édes Mariskám ott van a frizsiderben egy kis tegnapi manna vedd ki és tedd be a mikróba ötszázásra három percre...

JÉZUS Nem akarok mannat enni. Unom a mannat. Rendes enni-valót akarok! Szalonnát akarok hagymával. Jó zsíros szalonnát, jó bűdös hagymával.

SZŰZANYA Jézuska ne cirkusozj nekem mert fölmegegyek és adok egy akkora pofont hogy leesik a fejed honnan a fészkes fenéből vegyek neked szalonnát meg hagymát eredj a pokolba!

MARISKA Édes Szűzanyám, hisz van énnekem... Drága Krisztus Uram, ha meg nem sértlek, én szívesen megkínállak szalonnával, hagymával, friss kenyérral, magam sütöttem, még egy keveske kolbász is akad...

JÉZUS Dehogy sért meg, jóasszony... már repülök is! *(Leszáll)*

SZŰZANYA Szentelen vagy Jézuska nem megmondtam százszor hogy nem illik kéregetni és ne szólítsd jóasszonynak a legjobb barátnőmet van neki rendes neve Mariskának hívják mint engem...

Csöng egy telefon

...a franc essen ebbe a mobilba... *(Közben előbányássza a ruhája alól)* ez is mindig a legrosszabbkor tud megszólalni hallómivanmármegint? Óh bocsánat nem tudtam hogy te vagy az Uram megyek már azonnal ott vagyok... erre is mindig

ilyenkor jön rá a hasfájás muszáj mennem édes Mariskám holnap jövőre valamikor Jézuska ne egyél sokat mert megfájdul a hasad figyelj rá hogy ne egyen gyorsan úgy szokott falni hogy lesül a bőr a képepéről és ne gyere nekem későn haza és ne dobáld szét a holmidat azt el se tudod képzelni milyen rendet-lenség van a szobájában olyan rendetlen mint az apja jaj az meg vára kocsmába édes Mariskám etesd meg ezt a gyereket aztán ugorj már el a kocsmába és zavard haza az uramat már ne haragudj folyton téged kérek mindenre ezekkel a férfakkal meg lehet bolondulni irigyellek édes Mariskám mert a teid csak-csak meghalnak egyszer de ez enyimek örök életűek muszáj mennem... *(Elviharzik)*

MARISKA *(aki közben, még a telefon alatt kiment, behozta az ételt, aztán megerített Jézus előtt)* Menj csak, édes Szűzanyám, menj csak! Majd csak elboldogulok velük is. Jó étvágyat, Krisztusom.

JÉZUS Köszönöm, Mariska néném. *(Nekiesik a tálnak, és hihetetlen mohón enni kezd)*

MARISKA *(nézi egy darabig, aztán megkérdi)* Ízlik?

JÉZUS *(tele szájjal)* Ízlik.

MARISKA Hozok még.

JÉZUS Köszönöm, elég lesz... hanem egy pohár bor... az jólesne hozzám...

MARISKA Van... hogyan lenne... Rátóton nincs olyan ház, ahol nincs bor meg pálinka... Az ám! Nem akar egy kupica pálinkát inkább? Az uram szalonnára mindig azt iszik. Azt mondja: szalonnára pálinka csúszik.

JÉZUS Hát... *(Körülnéz, fölnéz az égre, majd)* Jöhet. De csak egy nyeletnyit...

MARISKA Itt van... ide dugja mindig az uram... azt hiszi a mar-hája, hogy nem tudom... *(Tölt)* Égészségedre, Krisztusom! JÉZUS Égészségére.

Nem tart velem?

MARISKA Köszönöm, én nem iszom.

JÉZUS Soha?

MARISKA Soha.

JÉZUS Attól ilyen szomorú.

MARISKA Látszik?

JÉZUS Én látom. Igyék egy kortyot, mindjárt jobb kedvre derül.

MARISKA Nem pálinkától lenne nekem jobb kedvem.

JÉZUS Hanem mitől?

MARISKA Attól, ha beszélne a fiammal.

JÉZUS Mit beszéljek én veled?

MARISKA Hogy térjen észhez.

JÉZUS Most nincs annál?

MARISKA Dehogy van! Én meg hiába beszélek. Énrám nem hallgat. Pedig én csak a javát akarom. Én olyan, de olyan jó szakmát találtam ki neki.

JÉZUS És mi az a jó szakma?

MARISKA Megváltó.

JÉZUS Megváltó?

MARISKA Az. Megváltó. Hát van annál szebb szakma a világon? Most tedd a kezed a szívedre, Krisztusom, hisz te aztán tudod, hát mondd meg, de őszintén! Hát van?

JÉZUS Hát van.

MARISKA Melyik?

JÉZUS Az összes többi.

MARISKA Hát nem jó megváltónak lenni?

JÉZUS Hát nem.

MARISKA De miért nem?

JÉZUS Sok veled a szenvedés.

MARISKA A szenvedés? És mi, mi talán nem szenvedünk? Hát már elfelejtetted, Krisztusom? Ilyen hamar elfelejtetted, milyen az emberi lét? Hiszen a világrajövetelünktől egészen addig, míg le nem zárják a szemünket, végestelen-végig csak küszködünk és szenvedünk. Mind, de mindannyian, akik csak élünk. Aztán kit tudunk megváltani? Még magunkat se...

JÉZUS És kit váltson meg a fiad?

MARISKA A szülőföldjét. itt van ez a Rátót. Ez olyan jó hely lehetne. Ez lehetne a Paradicsom. Itt minden, de minden megvan, ami a boldogsághoz kell. Csak egyvalami hiányzik.

JÉZUS Micsoda?

MARISKA Egy kicsi, egy egészen kicsi csoda.

JÉZUS Csoda?

MARISKA Csoda.

JÉZUS Mi a csodának ide csoda?

MARISKA Hogy az emberek észhez térjenek.

JÉZUS Miért, most nincsenek észnél?

MARISKA Ezek? Sose voltak...

I. ASSZONY *(beszalad)* Mariska! Mariskám! Gyere gyorsan! Mennünk kell. Mennünk kell választani.

MARISKA Választani?

I. ASSZONY Nem hallottad? Kitért a demokrácia.

MARISKA Szűzanyám!

A TANÍTÓNÉ Adj isten!

MARISKA Mit csináltak már megint? A múltkor a kocsmablak, most meg ez a... Muszáj elrohannom, Uram, sietek vissza... *(Futtában a másikkasszonyhoz)* Te meg szaladj, hívd az üvegest!

Eltűnnek. Jézus egyedül marad, majd meghallja, hogy kintről valaki füttyürészve közeledik, zsebéből előhúzza egy csomag rágót, kibont egyet, és unottan rágni kezdi

JÓZSI *(átbújik a kerítésen, boldog füttyürészéssel elmegy Jézus mellett, majd hirtelen megáll, visszafordul, s nézi, hogy ez meg ki)* Helló!

JÉZUS Helló!

JÓZSI Hát te? Mi járatban vagy itt?

JÉZUS Átutazóban. Beugrottunk hozzátok anyámmal meg apám-, mert a mutterom beszélni akart a mutteroddal.

JÓZSI Aha! Rokonok vagytok?

JÉZUS Aha. Távoli.

JÓZSI A csabai?

JÉZUS Hogy jöttél rá?

JÓZSI A kolbászról. Ti külditek azt a finom kolbászt minden karácsonykor. Most is hoztatok?

JÉZUS Aha.

JÓZSI Akkor te vagy az anyám keresztapjának a fia.

JÉZUS Hát így is lehet mondani.

Csend

JÓZSI Anyám kipanaszkodta magát?

JÉZUS Rád?

JÓZSI Rám.

JÉZUS Haragszik rád?

JÓZSI Naná!

JÉZUS Miért?

JÓZSI Mindenáron azt akarja, hogy váltsam meg a világot

JÉZUS Te meg beintettél, mi?

JÓZSI De be ám!

Csend

JÉZUS Mindegyik anya azt akarja...

JÓZSI A tiéd is?

JÉZUS Aha.

JÓZSI Te is beintettél?

JÉZUS Nem. Én megpróbáltam.

JÓZSI Es? Mi lett az eredmény?

JÉZUS Döntetlen.

JÓZSI Döntetlen?

JÉZUS Aha. Van, aki azt mondja, sikerült, van, aki azt. hogy nem. JÓZSI És szerinted?

JÉZUS Hát... Tudod, hit kérdése ez is.

JÓZSI Ez is? S még mi?

JÉZUS Minden. Amiben hiszel, az van, amiben nem, az nincs. JÓZSI

És ami nincs, és mégis hiszel benne?

JÉZUS Az lesz. Tudod, úgy van ez, hogy mindannyian egyszerre két életet élünk. A valóságot, meg azt. amit hiszünk róla. Reggel fölkelés, és azt hiszed, fölébredtél, fölöltözöl, s azt hiszed, csinos vagy, elvégzed a munkádat, s azt hiszed, hasznosat tettél, utána szórakozol. s azt hiszed, több lettél, aztán ágyba bujdsz a vala-kiddel, s azt hiszed, kielégültél és kielégítetted, aztán egy szép napon meghalsz, és azt hiszed, éltél.

JÓZSI Irigyellek.

JÉZUS Én is téged. *(Csend)* Cseréljünk.

JÓZSI Cseréljünk? Mit?

JÉZUS Egymást.

JÓZSI Egymást?

JÉZUS Csak pár napig. Pár napig te leszel én, én meg te.

JÓZSI Hát jó lenne... kár. hogy nem megy...

JÉZUS Miért ne menne?

JÓZSI Hogy menne? Fölszemlének. Nem vagyunk egyformák. JÉZUS Van rágód?

JÓZSI Van.

JÉZUS Cseréljünk!

Cserélnek

Na látod... ennyi az egész. Te rágod az én rágómat, én meg a tiédet.

JÓZSI S ettől én leszek te?

JÉZUS Majd meglátjuk. *(Feláll)* Mennem kell. Helló!

JÓZSI Helló! Az öregek hol vannak?

JÉZUS Valami buli van a faluban. Óda mentek.

JÓZSI Buli?

JÉZUS Aha. Helló!

JÓZSI Helló!

Sötét

A választás

A tanító meg a rátóti asszonyok

A TANÍTÓ Na asszonyok, még egyszer, de utoljára, nyolcadszor is elmondom. Amikor én is eltűnök, behunyjátok a szemeteket, háromig számoltok, aztán kinyitjátok. Akkor aztán meglátjátok a rátóti csupas valóságot. Meg a jövőt. Mert a jövőnk a tét. Amelyőtök aztán legelőbb felismeri az ura valagát, hát azótök lesz az első ember felesége Rátóton. Mert az ő ura lesz az elnök meg az előjáró, meg a bíró, de még a polgármester is. Ékkora a tét! Na, remélem, most már minden világos.

A DOKTORNÉ Nekem még lenne egy kérdésem.

A TANÍTÓ Már megint?

A DOKTORNÉ Ez egy lényegi kérdés. Azokat a csupas hátsókat, most avval látjuk vagy anélkül?

ASSZONYOK A v v a l?

A TANÍTÓ A disznó mindeneteket! Persze hogy anélkül. A

DOKTORNÉ Úgy nem igazság.

ASSZONYOK De nem ám!

A TANÍTÓ Csönd! Mi az, hogy nem igazság?! Szabad, demokratikus választást jöttek eszközölni, nem csöszmötölni. Ez itt demokrácia, nem kupleráj!

A DOKTORNÉ Ha demokrácia, akkor ebben is legyen demokrácia. Ez így nem demokrácia.

A TANÍTÓ Mi ebben a nem demokrácia?
A DOKTORNÉ Hát az, hogy ki vagyok rekesztve. Ki vagyok rekesztve, hogy elnökné lehessenek. Mert én a csupasz hátsóját csak avval együtt láttam. Csak avval ismerem meg.
ASSZONYOK Én is! Én is!
A TANÍTÓ Csönd! Nincs apelláta! Ha az amerikai asszonyok így is fel tudják ismerni az uruk seggét, akkor ismerjétek föl ti is! Punktum! Fogjátok be a szátokat, számoljatok háromig, és válasszatok! Jövök már, Bélám. *(Eltűnik)*
ASSZONYOK *(behuny szemmel)* E-egy, ket-tő, há-rom.

Megjelennek a csupasz rátóti seggek

Húúúú! *(A lenyűgöző látványtót döbbenet állnak)*
A TANÍTÓNÉ Nahát! Te gondoltad volna, Boriskám? A DOKTORNÉ Mit?
A TANÍTÓNÉ Hogy ennyi segg van Rátóton?
A DOKTORNÉ Gondolni gondoltam, de ennyire nem.

Akik magukhoz tértek, azok elindultak körbe, meg-megállnak egy-egy ismerősnek tűnő hátsónál, aztán elbizonytalanodva továbbmennek

A TANÍTÓNÉ *(halkan)* Te, ez a plébános úré.
A DOKTORNÉ Dehogy!
A TANÍTÓNÉ Ha mondom!
A DOKTORNÉ Nekem ne mondd!
A KOCSMÁROSNÉ Bajban vagy, Rozi?
EGY ASSZONY Hát eléggé... mind ismerős...
A KOCSMÁROSNÉ Látod, mindig mondtam neked, egyszer megbüntet a jó Isten a kicsapongó életért. Látod, nekem könnyű dolgom van. Csak kettőből kell választanom.
A TANÍTÓNÉ Álljunk meg, asszonyok! Gyertek közelébb! Azt mondom én nektek, ha már a Jóisten így kezünkbe adta Rátót sorsát, hát akkor éljünk vele. Válasszunk valami szép, gusztyos, fiatal segget! Nekem már elegendem van a ráncos, öreg seggekből.
ASSZONYOK Úgy van! Nem tudnak már azok semmit. Jöjjenek a fiatalok!
A TANÍTÓNÉ Válasszuk ki a Józsi seggét!
A DOKTORNÉ Miért pont a Józsiét?
A TANÍTÓNÉ Mert azt mondják, hogy ő még a vízen is tud járni. A DOKTORNÉ Dehogy tud.
A KOCSMÁROSNÉ Dehogynem! Tud az még különbet is. Tegnap éjszaka megmentette a holdat.
A DOKTORNÉ Nehogy már!
A KOCSMÁROSNÉ Dehogy már! Ülünk a szeretőmmel a folyóparton, ő meg átellenben pecázik. Nézem, mit akar ez itt kifogni, hát látom ám, a hold meg benne a folyóban. Beleesett. Mire a Béla hanyatt döntött, mire kinyitom a szemem, hát látom, fönt a hold a helyin. Kifogta a Józsi a pecabottal!
MARISKA *(jön dühösen, kezében megszkott botja)* Mi az úristen történik itt?! Hol az a részeg disznó?! *(Nem sokat teketóriázik, egy pillantás alatt felméri, hol az ura, megy egyenesen a hátsóhoz, miközben)* Béla! Húzd föl a gatyádat, és gyere elő, mert agyonütlek! *(Hatalmasat húz a hátsóra)*
AZ APA *(hangja)* Auuu! Ne bánts, Mariskám! Megyek már!
ASSZONYOK Nahát! Tényleg ő az. Fölsimerte. Egyből fölsimerte! Gratulálunk!
A TANÍTÓNÉ Édes Mariskám! Ugyan már, áruld el, hogy ismerted föl ilyen könnyen az urad hátsóját!
MARISKA Hogyan-hogyan? Ismerem negyven éve.

Jönnek elő a férfiak, hatalmas zajjal, örömrivalgással, az apát ölelgetik, neki gratulálnak, aki dühödten megy neki a feleségének

AZ APA Most mit csináltál?! Mit csináltál, te tyúkeszű?! Látod, mit csináltál?!
MARISKA Mit?!
A TANÍTÓ Csönd! Csönd! Bélám! Ezentúl te vagy Rátót feje.
A RÁTÓTIÁK Éljen!
AZ APA Látod?!
MARISKA A fene essen belém! Én már nem értek semmit. *(Elmegy)*
AZ APA Most aztán gondolkodhatok! Hogy vinne el az ördög! Most mi lesz velem, édes jó Istenem? Levágom a bajuszomat...
A PLÉBÁNOS Na Bélám! Mit mondasz most elsőnek nekünk mint elnök?
A RÁTÓTIÁK Halljuk! Halljuk!
AZ APA *(erősen gondolkodik... csend... majd)* Hát, rátótiak... Tudjátok-e, hogy mit akarok nektek mondani?
A RÁTÓTIÁK Nem tudjuk.
AZ APA Hát ha nem tudjátok, akkor minek mondjam?
A RÁTÓTIÁK Akkor tudjuk.
AZ APA Akkor jó. Mert ha tudjátok, akkor minek ismét megtudnotok?
A FÉL FALU Akkor nem tudjuk.
A MÁSIK FÉL Tudjuk.
AZ APA Hát akkor, akik tudják, azok mondják el azoknak, akik nem tudják.
AZ ÖREG *(fejbe csapja a fiát)* Látod, te tinó? Mire jut, ha valaki gondolkodik?

Sötét

A jászol

Ágika és Józsi

ÁGIKA Te disznó!
JÓZSI De Ági!
ÁGIKA Ne tegezz!
JÓZSI De Ágika!
ÁGIKA Kuss! Még ki mered nyitni a pofádat?! Még meg mersz szólalni?! Még van bőr a képeden megszólalni ezután?! JÓZSI De hát én azt hittem, hogy te... maga, örülni fogsz, ha... ÁGIKA Örülni! Ha! Azt hitte, örülni fogok. Te piszok! Hogy került a gyerek a hasadba, mi?!
JÓZSI Nem tudom...
ÁGIKA Nem tudja. Ah! Te nyomorult! Azt hiszed, nem tudom, hogy az egészséget azért találd ki, hogy engem tönkretégy?!
JÓZSI Ágika! Esküszöm, hogy ilyen nekem soha eszembe se jutott.
ÁGIKA Nem igaz. Azt akarod, hogy az egész falu rajtam röhögjön. Hogy apa lettem.
JÓZSI Ágika! Esküszöm, hogy én soha senkinek nem fogom elmondani, hogy tőled van.
ÁGIKA Úgy. Sejtettem. Tudtam, hogy azt állítod, hogy tőlem estél teherbe.
JÓZSI Ki mástól?
ÁGIKA Azt egyedül csakis te tudhatod. Mit tudom én, hogy rajtam kívül kivel és hányszor...
JÓZSI Ezt gondolod rólam? Te? Te, aki tudod, hogy én rajtad kívül soha... senkivel, hogy rajtad kívül nem szerettem senkit.
ÁGIKA Szerettél?! Még hogy szerettél! Hát miféle szerelem az ilyen? A másik tudta nélkül viselős lenni, tönkretenni a másik nyugalmát, becsületét, karrierjét. Pont most, amikor végre beírókisasszony lehettem volna a doktor mellett. Hát kinek kell egy beírókisasszony, aki apa?! Gyönyörű szerelem, mondhatom! Be akarsz perelni gyerektartásért, mi?! A pénzemet aka-

rod, mi?! Meg a nevemet, mi?! Hogyne legyen fattyú a kölyköd, mi?!
JÓZSI (csendesen) Nem akarok én tőled semmit, Ágika. Már nem.
Valamikor akartam. Szerettelek... vártalak... minden éjszaka
visszavártalak... és amikor rájöttem, hogy nem jössz többé... csak azt
akartam, hogy maradjon belőled valami... a szerelmünk... hát ez
maradt.

ÁGIKA Józsi! Hát már nem szeretsz?

JÓZSI Már nem annyira...

ÁGIKA Te hülye! Mit akarsz?! Mit ugrálsz?! Nem látsz?! Nézz körül
végre! Amerre a szem ellát, mindenütt Béla. Te meg csak egy
kis Józsi vagy. Egy senki. Milyen életem lenne melletted?!
Milyen életem lenne a gyerekeknek? Őrá nem gondolsz?! JÓZSI

Csak órá gondolk.

ÁGIKA Ha van benned egy szikrányi anyai érzés, akkor elveteted. JÓZSI
Azt már nem. Megszülöm.

ÁGIKA Nem engedem. Apai jogon megtiltom.

JÓZSI Megszülöm. Akkor is, ha az egész világ a feje tetejére áll. ÁGIKA

Márpedig innen élve ki nem mégy, amíg...

MARISKA (megjelenik) Mi történik itt?!

ÁGIKA A fia! A drágalátos kisfia!

MARISKA Mit csinált?

ÁGIKA Teherbe esett. (Sír)

MARISKA Józsi! Kisfiam! Ez igaz?

JÓZSI Igaz, édesanyám.

MARISKA Hát ezért kívántad mostanában a kovászos uborkát? JÓZSI

Ezért, édesanyám.

MARISKA Ezért van mostanában hányingered?

JÓZSI Ezért.

MARISKA Szűzanyám! Hát miért nem mondtad?

JÓZSI Mert félttem.

MARISKA Féltél? Mitől? Hiszen erre vártam. Csoda történt! Csoda?!

Áldott állapotba került a fiam. Ugye megmondtam?! Ugye
megmondtam?! (Boldogan) RÁTÓTIÁK!!!

Sötét

Ugye megmondtam!

Szünet

MÁSODIK RÉSZ

A kocma

A TANÍTÓ Gyerünk, Bélám! Gyerünk! Rendet, gyorsan! Úgy néz-zen ki ez
a kocma, hogy még az ország házában is azt mondják: ezután pont
úgy kell kinéznünk, mint a rátóti kocsmának. A poharakat a lóca alá!
Nincs több kiszolgálás, megértetted, Béla?!

A RÁTÓTIÁK HUUU!!!

A TANÍTÓ Legfeljebb rövidet. De olyan rövid legyen, hogy ne is
látszódjék! Amíg tart a falugyűlés, senki nem ihat.

A DOKTOR Most már tart?

A TANÍTÓ Már hogy tartana, te tülök? Hát lehet gyűlést tartani vezető
nélkül? Látsz itt egy fia vezetőt is?

A DOKTOR Ne igyunk!?

A TANÍTÓ Igyunk!

A RÁTÓTIÁK Igyunk!

MIND Egészségünkre! (Isznak)

A KOCSMÁROS (az ablaknál) Jön.

A PLÉBÁNOS Akkor igyunk!

A RÁTÓTIÁK Éljen... (Torkukon akad az éljenzés)

AZ APA Mi történt?

A TANÍTÓ Hogy nézel ki, Bélám?

AZ APA Hogyhogy hogy?

A PLÉBÁNOS Egészen más lett a fejed.

AZ APA Más?

MIND Teljesen más.

AZ APA Nemáne!

A DOKTOR De biz' más.

AZ APA (a kocsmároshoz) Adj gyorsan egy tükröt!

A kocsmáros a pult alól kivesz egy tükröt, átadja

(Belenéz) Ez nem én vagyok. Ez nem az én fejem.

A RÁTÓTIÁK Mondtuk!

AZ APA A hétkurvaszentségit! Hát nem elvesztettem a fejem?! Alig léptem
hivatalba, azt már nem találom!

A DOKTOR Biztos, hogy ez nem az?

AZ APA Már csak megismerem a saját fejem! (Újra tükörbe néz)

Ismerősnek ismerős, mintha valahol már láttam volna ezt a pofát, de
hogy nem én vagyok, az hétszentség.

A TANÍTÓ Na rátótiak, kezdődnek a bajok.

A DOKTOR Kelltek nekünk demokrácia!

A PLÉBÁNOS Nem úgy van az! Csak úgy nem veszhet el semmi. Meg
kell annak lenni valahol. Gyerünk! Keressük meg! A RÁTÓTIÁK De hol?

A PLÉBÁNOS Hol volt meg utoljára, Bélám?

AZ APA Honnét tudjam? Hát néztem én tükörbe?

A KOCSMÁROS Két órája, mikor itt járt, akkor még megvolt. Erre mérget

veszek.

A RÁTÓTIÁK Akkor még meg!

A PLÉBÁNOS Akkor meg itt ke! lennie valahol. Gyerünk keressük!

Keresik

AZ APA Hát ez az én szerencsém! Az egész életem tiszta pech. Pont,
amikor végre használni kéne a fejemet, pont akkor nem találom.

Gondolkozhatok más fejével.

A TANÍTÓ Megvan!

A RÁTÓTIÁK Hol? Hol?

A TANÍTÓ Azt nem tudom.

A PLÉBÁNOS Akkor mit tudsz?

A TANÍTÓ Hogy mi történt.

A RÁTÓTIÁK Mi?

A TANÍTÓ Ellopták!

A RÁTÓTIÁK Ellopták?

A TANÍTÓ Csak ez lehet.

A PLÉBÁNOS Az nem lehet.

A TANÍTÓ Demokráciában minden lehet.

AZ APA Nem. Mi rátótiak nem vagyunk lopósak.

A RÁTÓTIÁK De nem ám!

AZ APA Akkor meg ki lophatta volna el?

A TANÍTÓ A kovács.

A RÁTÓTIÁK A kovács?

A TANÍTÓ A kovács. Az hát! Az mindenre képes. Háta múlt héten, mit
csinált, mi?

A RÁTÓTIÁK Az ám! Föl kéne akasztani.

MIND Fel ám!

AZ APA Állj! Állj! Csendet! Bélám!

Csend lesz

Hozzátok elibém a kovácsot!

Két legény elszalad érte

Döbönt csend

A SZABÓ Tekintetes előljáró uram!
 AZ APA Tessék.
 A SZABÓ Ha már úgyis benne van a törvénykezésben, amíg meghozzák a kovácsot, nem tenne igazságot köztem meg e között a másik paraszt közt?
 A TANÍTÓ Na ez az első ügyed, Bélám.
 AZ APA Azt mi a per tárgya?
 A SZABÓ Egy malac ára. Mert ez a paraszt elütötte a malacomat, de a káromat nem akarja megtéríteni sehogy se.
 AZ APA Igaz, amit ez az ember mond?
 A KÁNTOR Nem igaz, tekintetes uram.
 AZ APA Nem ütötted el a malacot?
 A KÁNTOR Hát, elütni éppen elütöttem.
 AZ APA Hát? Nem döglött meg?
 A KÁNTOR Hát, megdögleni éppen megdöglött.
 AZ APA Hát? Nem akarsz fizetni?
 A KÁNTOR Hát, fizetni éppen akarok.
 AZ APA Hát akkor mi a hétkurvaszentség nem igaz?
 A KÁNTOR Hát az, hogy félesztendős vót. Mert nem vót az több, mint egyhetes malac.
 A SZABÓ Félesztendős volt!
 A KÁNTOR Hetes!
 EGYSZERRE Félesztendős! Hetes!
 AZ APA Csend! Elég legyen! A tényállás világos. Kihirdetem az ítéletet. Az igazság annál van, aki azt állítja, hogy a malac nem volt több, mint hetes. Mert a rátóti malacnak félesztendős korában már van annyi esze, hogy elugrik a kocsi elől. Ezért fizesd ki a hetes malac árát, és ezután éljetekek békében! Hozzátok elibém a kovácsot!

Hozzák a kovácsot

Na kovács! Föl leszel akasztva!
 A KOVÁCS Én?
 AZ APA Nem is én!
 A KOVÁCS Aztán mér?
 AZ APA Hát mit csináltál a múlt héten is?
 A KOVÁCS Is?
 AZ APA Ki vele?! Mit tettél?!
 A KOVÁCS Én aztán semmit. Csak kipusztítottam a házamból a csömözt. Már az is tilos?
 AZ APA Tilosnak éppen nem tilos. De hogy pusztítottad ki?
 A KOVÁCS Hogy? Hát egyszerűen. Rájuk gyújtottam a házat, azt kész. Bent is égett mind, egytől egyig. Azén házamban immáron nincs egy fia csömöz se.
 AZ APA De bent égett az apósod is.
 A KOVÁCS Bent szegény.
 AZ APA Meg az anyósod is.
 A KOVÁCS Bent. hál' isten.
 AZ APA Meg a feleséged.
 A KOVÁCS Bent a bűdös kurvája.
 AZ APA Meg a harangozó is.
 A KOVÁCS Bent, isten nyugosztalja.
 AZ APA Ó aztán mit ártott neked?
 A KOVÁCS Hisz ezt kérdeztem tőle én is.
 AZ APA Mikor?
 A KOVÁCS Mikor az asszony lába közt találtam.
 AZ APA Azt mit válaszolt?
 A KOVÁCS Hogy ő csak a csömözt keresi. Hogy elpusztítsa. Az asszony meg kontrázott neki. Hogy tele a ház csömözzel. Hogy csipnek összevissza. Én meg bezzeg nem irtom. Hát, mondom, jó. Irtom én. Azzal hagyta őket, hogy csömözzöljenek. Vettem a benzines kannát, meglocsoltam a ház sarkát, mind a négyet, aztán neki a fákyát. Egy csömöz nem maradt!

AZ APA Hát jó... ez se volt szép dolog, de ez még csak hagyján. Hanem amit ma csináltál, azt nem úszod meg szárazon. A KOVÁCS Mért? Mit csináltam én ma?
 AZ APA Elloptad Rátót fejének a fejét.
 A KOVÁCS Én-e?
 AZ APA Mered állítani, hogy ez itt az én fejem?!
 A KOVÁCS Hát...
 AZ APA Ilyen képem volt nékem azelőtt?!
 A KOVÁCS Hát... ami igaz, az igaz... azelőtt sokkal becsületesebb képe volt a tekintetes úrnak...
 AZ APA Na ugye!
 A KOVÁCS De énszerintem ez a hivataltól lehet... Mért kéne ezért egy tisztességes kovácsot fölakasztani?
 AZ APA A törvény az törvény. Az mindenre egyformán vonatkozik. Kovács, takács, szakács, harangozó, annak szegénynek már mindegy, egyre megy. Föl leszel kötve, és punktum. Lehet, hogy a másik fejemmel másképpen gondolnám, de ezzel így gondolom. Kihirdetem az ítéletet. Akasszátok föl a kovácsot!
 A RÁTÓTIÁK Akasszunk!
 A KOVÁCS Ti tudjátok... De elébb hadd ihassak egy fél szilvát, mert igen el vagyok keseredve.
 AZ APA Hadd igyon! Én is el lennék keseredve a helyében. Én csak a fejemet vesztettem, nem az életemet, azt hogy meg vagyok keseredve.
 A KOVÁCS Nem az életem miatt vagyok nekikeseredve... AZ
 APA Hát mi miatt?
 A KOVÁCS Miattatok.
 A RÁTÓTIÁK Miattunk?
 A KOVÁCS (*nekikeseredve*) Hej, rátótiak!
 MIND Mi lenne?
 A KOVÁCS Mi lesz veletek kovács nélkül? Ott a sok munka... alig győztem... itt maradtok kovács nélkül... messze környéken sehol egy kovács... rajtam kívül...
 A RÁTÓTIÁK Ez igaz.
 AZ APA A hétkurvaszentségit!
 A TANÍTÓ Erre nem gondoltunk...
 A PLÉBÁNOS Most mi lesz, jó Istenem?
 A DOKTOR Adj egy felest nekünk is, mert mi is meg vagyunk ám keseredve.
 AZ APA Ha fölköttük, az se jó, ha nem köttük föl, az se jó... A TANÍTÓ Gondolkodj, Bélám!
 AZ APA Na, ettől féltém. (*Gondolkodik... előbb leönti a pálinkát*)

A rátótiak is. Csend

Megvan!
 A RÁTÓTIÁK Halljuk!
 AZ APA Kössünk föl helyette egy szabót, abból kettő van. A RÁTÓTIÁK Úgy van!
 AZ ÖREG (*fejbe csapja a fiát*) Látod, te hülye, mit tesz, ha valaki gondolkodik?
 AZ APA Hozzátok elibém az egyik szabót!
 A KOVÁCS Itt van.
 A SZABÓ Ne! Ne!
 AZ APA No szabó! Föl leszel akasztva, szabó.
 A SZABÓ Miért pont én?
 AZ APA Te vagy kéznél.
 A SZABÓ De könyörgöm...
 AZ APA Semmi könyörgöm! Nincs kegyelem. Majd megtanulod, hogy ez a vége annak, aki túl közel serteptérel a törvényhez. A SZABÓ De hát én nem csináltam semmit.
 AZ APA Csinált a kovács.
 A SZABÓ És én bűnhődjek helyette?
 AZ APA Hát miféle rátóti vagy te?! Nincs benned egy fikarcnyi hazaszeretet se?! Hagynád a szülőfaludat tönkremenni ko-

vács nélkül?! Önfeláldozásról még nem hallottál?! És ha háború lenne?! Így mennél a halálba Rátótért?! Hát rátóti az ilyen?

A RÁTÓTIK Nem.

AZ APA Főlakasszuk?

A RÁTÓTIK Akasszuk!

A SZABÓ Hat pici gyerekem van... velük szeretnék lenni.

AZ APA Hogy képzeled már?! Egyedül téged akasztunk, a gyerekek maradnak. Micsoda gazember! Vigyétek!

1. LEGÉNY Hova?

AZ APA Hogyhogy hova, te tinó? Az akasztófa alá.

A SZABÓ Rátóton nincs akasztófa.

AZ APA Nincs?

A RÁTÓTIK Nincs.

AZ APA Akkor hívjátok a hóhért! Majd az csinál.

A SZABÓ Rátóton nincs hóhér.

AZ APA Az sincs?

A RÁTÓTIK Sincs.

AZ APA A hétkurvaszentségit! Mennyibe kerül egy akasztófa ma-napság?

A PLÉBÁNOS Sokba.

AZ APA Hát egy hóhér?

A TANÍTÓ Még többbe.

AZ APA Anyink nincs. Most mit csináljunk?

A TANÍTÓ Gondolkodj, Bélám!

AZ APA Már megint?

Ugyanaz... iszik... isznak... gondolkodik... feszült csend

Megvan!

A RÁTÓTIK Halljuk!

AZ APA Adjunk neki egy kis pénzt, azzal keressen magának egy helyet, ahol olcsón főlakasztják.

A RÁTÓTIK Úgy van.

A TANÍTÓ Hát, erre még én se jöttem volna rá így, Bélám. A

PLÉBÁNOS De még én se.

A DOKTOR Ha még magamat is hozzáveszem, az egész rátóti értelmiség se.

AZ APA (a szabóhoz) Nesze, itt van száz forint. Eredj, azt köttesd fel magad másutt!

A TANÍTÓ Az egy kicsit kevés lesz.

AZ APA Kevés?

A RÁTÓTIK Kevés.

AZ APA Na nesze, itt van háromszáz, ne mondd, hogy zsigoriak vagyunk, de most már eredj!

A szabó nem mozdul

Mire állsz még itt? Szedd a lábad!

A SZABÓ Szedném én...

AZ APA Hát akkor szedd!

A SZABÓ ...ha vóna.

AZ APA Mi vóna?

A SZABÓ Lábam.

AZ APA Hát az mi?

A SZABÓ Ezek nem az enyimek. Az enyimen volt cipő.

AZ APA A hétkurvaszentségit! Ki lopta el a szabó lábát, mi?! Na, most látok csak tisztán bele, hogy ebben a faluban mekkora zűrzavar van. Kellett nekem hivatal. Egyik zűrzavar jön a másik után. Egy zűrzavart helyrerakok, kettő terem a helyibe. AZ ÖRDÖG SÓGORA Ez már igaz. Tele a falu zűrzavarral. MIND Tele van.

A SZABÓ A hatórási vonattal járnak át Tordáról.

A TANÍTÓ Hát csak onnan jöhetnek. Mert amióta az eszemenél vagyok, azóta Rátóton nem volt zűrzavar.

A PLÉBÁNOS Én régebben vagyok plébános, de azóta se... A DOKTOR Hozzám se jött egy se a rendelésre...

Mariska jön sietve, maga után húzza Józsit, mögötte betódulnak a rátóti asszonyok

MARISKA Emberek! Emberek! Csoda történt! Csoda! (Észreveszi a papot) Tisztelendő atyám! Megtörtént a csoda. A Szűzanya meglátogatta a fiamat. A Józsit.

A PLÉBÁNOS A Józsit?

AZ APA Az én fiamat?

MARISKA A fiadat, Józsit. Áldott állapotba került a kisfiam. Szeplőtelen megfogant.

A PLÉBÁNOS ÉS AZ APA (együtt) Mit csinált?!

MARISKA Viselős lett.

KETTEN Viselős?

MARISKA Viselős.

A FÉRFIAK Józsi?

AZ ASSZONYOK Józsi.

A férfiak döbbenetben isznak

A PLÉBÁNOS (miután letette a poharat, s megtörölte a száját) Ejnye, Mariskám, hát már te is részegeskedsz?

MARISKA Tisztelendő atyám, esküszöm a Mindenhatóra, hogy józanabb vagyok, mint bárki ebben a faluban. Egy hete figyelem... reggelente szédül, hányingere van, és állandón a kovászos uborkát kívánja...

A DOKTOR A kovászost?

MARISKA A kovászost.

A DOKTOR Akkor meglehet...

AZ APA A hétkurvaszentségit!

A PLÉBÁNOS Honnan veszed, hogy a Szűzanya volt?

MARISKA Hát ki más? Ki másnak van ehhez hatalma? Egy férfit megejteni?!

AZ APA Felcsináltak?

JÓZSI Nem tudom, édesapám...

AZ APA Te bűdös ribanc! Te cafka! Nem tudtál vigyázni?! Nem sülle a bőr a képedről?! Hát ezt láttad otthon?! Ezt láttad te az apádtól?! Láttál te engem egyszer is felcsinált hassal, mi?! JÓZSI Nem láttam.

AZ APA Hát ember az ilyen?! Hát férfii vagy te?! Tönkre akarod tenni a saját szülőapádat?! Pont most, amikor a Jóisten hivatalt adott?!

MARISKA Ne üvöls! Hogy nézel ki?

AZ APA Elvesztettem a fejem.

MARISKA Azt látom, de azt kérdeztem, hogy nézel ki.

AZ APA Mondom, hogy elvesztettem a fejem.

MARISKA Azt látom, de...

AZ APA Na ebből elég! Igyál!

JÓZSI Tudja, édesapám, hogy én soha nem iszom.

AZ APA Most fogsz. Majd én férfit csinállok belőled. Mint a falu első embere, és úgyis mint apád, megparancsolom itt és most, rúgj be!

JÓZSI Nem!

AZ APA (a doktorhoz) Hiszen ez még jóízűen be se tud rúgni. Erről a nyikhajról állítod, hogy teherbe tudott esni?

A DOKTOR Én nem állítom.

AZ APA Most mondtad.

A DOKTOR Én azt mondtam, lehet.

AZ APA Nem biztos?

A DOKTOR Biztos csak szakorvosi vizsgálat eredménye lehet. AZ

APA És nem szakorvosoltad meg?

A DOKTOR Én aztán nem! Én nem is tudtam erről az egészszről. Hozzám nem jött a rendelésre.

AZ APA Azonnal vizsgálj meg!
A DOKTOR Vizsgálj meg. Az nem megy csak úgy. A tudomány az
tudomány. Kell hozzá béka.

FIÚK Béka?

LÁNYOK Béka.

AZ APA Nem gond. Van a tóban annyi, mint a nyű. Két legény ugorjon,
fogjon ki egy békát!

LEGÉNYEK Igenis! (*Elrohannak*)

A PLÉBÁNOS (*ünnepélyesen*) Rátótiak! Béláim az Úrban! Béka ide,
béka oda, csoda történt velünk. A mi urunk, Jézus Krisztus,
meghallgatván sokéves fohászaimat, levetette áldó tekintetét a mi
piciny falunkra, és megtette az általam oly sokszor kért csodát.
Áldassék az Úr neve, mert végre kirángatja ezt a koszos falut az
ismeretlenség posványából. Egyik honfitársunkat meg-látogatta a
Szűzanya, és szeplőtelen fogantatással áldott állapotba kerítette.
Áldott bizony ez az állapot, nemcsak a fiú, hanem az egész falu
életében. Mert mi is volt a mi falunk mind a mai napig a hatalmas
világmindenségben?! Mi?! Egy bűdös semmi. Bizony, a nagy bűdös
semmik voltunk, Béláim. Ezeregyszáz éve létezőnk, és ezeregyszáz
éve nem vesz tudomást rólunk senki. Bennünket elkerült a tatár, a
török, a labanc, a német... (*Elhallgat*)

Nyílik az ajtó, s ott áll a két béka fogó legény, üres kézzel

AZ APA Béka?

A PLÉBÁNOS Milyen béka?

1. LEGÉNY A béka ám igen csúszós állat...

2. LEGÉNY Meg aztán a víz is...

1. LEGÉNY Sok ám így együtt a kettő...

2. LEGÉNY Mi szoltunk nekik, hogy jobb lenne a parton, de nem gyűtt ki
egy se...

AZ APA A hétkurvaszentségit!

A DOKTOR Béka nélkül nem megy.

A TANÍTÓ Gondolkodj!

AZ APA (*gondolkodik, csend, majd*) Megvan!

A RÁTÓTIK Halljuk!

AZ APA Merjétek ki a tóból a vizet, azt ott marad a béka szárazon.

*Ámult moraj... még Mariska is csodálattal bólint az ura esze
hallatán... a két legény egy „igenissel” elrohan*

A PLÉBÁNOS Hol is tartottam?

A RÁTÓTIK Elkerült!

A PLÉBÁNOS Ja igen, elkerült, mindenki elkerült, még a Vörös Hadsereg
is elkerült, csak egyetlen vöröskeresztes nővér tévedt a faluba, s
gyöngé nő létere ő cipelt ki bennünket a napvilágra, erőnek erejével, a
borospincéből. Ebben a faluban nem állnak meg a gyorsvonatok, nem
állnak meg az autóbuszok, és akkor a repülőgépekről még nem is
szóltam. Hát mi végre voltunk idáig mi a Földön? Mi végre? De most
eljött a mi megváltónk, a mi Józsink, aki elhozza nekünk a
Paradicsomot. Mert végre ránk is felfigyel a világ. Csődülni fognak
hozzánk a népek. Egy új Jeruzsálem, egy új Mekka, egy új Róma lesz
Rátót.

AZ ASSZONYOK Úgy legyen! Ámen. (*Hirtelen elhallgatnak, mert
észreveszik, hogy a férfiak hallgatnak*)

A TANÍTÓ Béláim! Rátótiak! Szomorú szívvel kell megállapítanom, hogy
szeretve tisztelt plébánosunk ezen a mai szent napon meghülyült.

A FÉRFIAK Úgy van!

AZ ASSZONYOK Nincs úgy!

A PLÉBÁNOS De Bélám!

A TANÍTÓ Már megbocsáss, Bélám, de én mikor pofáztam bele a te
prédikációdba?

A PLÉBÁNOS Parancsolj.

A TANÍTÓ Köszönöm. Mert nézzük csak! Ezeregyszáz éve létezőnk, és
ezeregyszáz éve nem történt velünk semmi. Es ez baj? AZ
ASSZONYOK Baj.

A FÉRFIAK Nem baj.

A TANÍTÓ De még mennyire nem baj. Mert ennek köszönhetjük,
hogy ezeregyszáz évig a nyugalom és a béke szigete volt Rátót.
Es mi lesz most, ha ez a hír igaz? Mi lesz, ha beüt a csoda? AZ
ASSZONYOK Megváltás.

A FÉRFIAK Frász!

A TANÍTÓ Bizony, most jön csak igazán ránk a frász. Most fog kitörni az
igazi monarchia. Mi lesz velünk ezután, rátóti férfiakkal, mi?! Bárki
fölcsinálhat bennünket... Mi van már megint?

Az ajtóban újra ott a két legény

1. LEGÉNY Most az van, hogy hová öntsük azt a ménkű sok vizet a tóból?

Mindenki az apára néz

AZ APA Hova-hova?! Semmit nem tudok kitalálni egyedül?! Mindenre
nekem kell gondolni?! Ássatok egy akkora gödröt, mint a tó, azt
hordjátok bele a vizet, csak egy-kettő itt legyen az a béka!

LEGÉNYEK Igenis! (*Elrohannak*)

Mindenki a tanítóra néz

A FÉRFIAK Fölcsinálnak bennünket.

A TANÍTÓ Ja! Meg szedhetjük a fogamzásgátlókat ütre, éjjel meg nem
merünk egyedül hazamenni a kocsmából, mert útközben bárkit
megezőszakolhatnak, azt egy szép nap be se jöhetünk a kocsmába,
csak az asszonyok, ahogy már itt is vannak, ami eddig nem fordulhatott
volna elő. Azt majd mi fogunk értük jönni, azt bekiáltani az ablakon:
„Rozi! Gyere haza, te részeg tehén!” Hát milyen világ lesz itt?! Erre nem
gondol senki?!

A FÉRFIAK Mi gondolunk. (*Bánatukban isznak*)

A TANÍTÓ (*közben folytatja*) Es itt még nincs vége a dolognak, kedves
tisztelendő úr! Csődülni fognak a népek. Az ám! De miféle népek?!
Mindenféle népes bizottságok. A rendőrség már holnap itt lesz,
holnapután a megyétől bizottság, azután kormánybizottság, azt Európai
Unió-bizottság, ENSZ-bizottság, hogy miért pont itt, miért nem az ENSZ-
ben, de akkor még a Vatikánról nem is szóltam. Vagy mered állítani,
hogy nálatok nem bizottságok vizsgálják ki ától cettig a csodákat?

A PLÉBÁNOS Ez igaz.

A TANÍTÓ Hát én csak azt mondom: nem kell ide semmiféle csoda. A

FÉRFIAK Úgy van!

AZ ASSZONYOK De kell!

A FÉRFIAK Nem kell!

AZ ASSZONYOK Kell!

EGYSZERRE Kell! Nem kell!

AZ APA Csönd! Csönd! Elég, a hétkurvaszentségit!!!

Csend lesz

Ez itt nem zsbivásár, ez kocsmá. A falu első helye. Itt dőlnek meg
dolgok. Itt asszonynépek semmi helye.

Mariska elő/ép, még kettőt lép az apa felé

...Vagy legalább röviden beszélj!

MARISKA Én nem tudok olyan szépen beszélni, mint a plébános úr, és
nem látok a jövőbe se, mint a tanító úr, de én már csak azt gondolom,
hogy nemigen kell félnie attól, hogy viselős lesz,

se magának, se a többi Bélának, mert nem adják azt olyan könnyen. Mert ahhoz, hogy a Józsi áldott állapotba kerüljön, kellett az ő akarata meg a Jóisten akarata, meg az én akaratom, meg talán minden asszony akarata, mert minden rátóti asszony arra vágyik, hogy ne éljünk már ilyen balgán. Csak erre várunk. Várunk, egyre várunk. Ti meg nem jöttök. Csak ültök a kocsmában, és gondolkodtok. Azt minél többet gondolkodtok, annál nagyobb a baj. Hát már csak megkérdem: nem lehetne, hogy egyszer, egyetlenegyszer ne az eszeteket, hanem a szíveteket használjátok? Ahogy mi. Mert mi asszonyok szívünk alatt hordjuk a gyerekünket, szívünkől tápláljuk, szívünkől viseljük gondját, szívünkől aggódunk, ha beteg, szívünkől kívánunk neki boldogságot a lakodalmán, ahogy szívesen ültünk a saját lakodalmunkon, mert szívünkől szerettük, akihez hozzámertünk, akire egy életen át szívből mostunk, szívből főztünk, szívből takarítottunk, és akármilyen rossz volt hozzánk, ha véletlenül elébb hal meg, akkor a szívünket is mellé temetjük...

Nyílik az ajtó, s beüget a béka a doktorhoz, leül mellé, s bánatosan kiissza az italt

A DOKTOR Na mi van, Bélám?

A BÉKA Szar ez az egész. *(Iszik)*

A DOKTOR De mi van?

A BÉKA Az egész életem szar. Lecsapolták a Hanságot, ide kellett költöznünk, most meg valami barom itt is lecsapoltatja a tavat, biztos valami vízi erőművet építenek, erre rá még a Józsi is... A

DOKTOR Csak nem pozitív?

A BÉKA Hát ha te pozitívnak nevezed, hogy azóta az asszony állandóan kerget, mert fel akar csinálni, akkor pozitív... Adj még egy felest!

A DOKTOR Na emberek! Megvan az eredmény.

AZ APA A tudományos?

A DOKTOR A legtudományosabb.

A FALÚ Halljuk!

A DOKTOR Józsi, oh anyának érezd magad!

MIND A hétkurvaszentségit!

AZ ASSZONYOK Éljen!

A FÉRFIAK Pfuj!

A PLÉBÁNOS Na emberek, mi ez, ha nem csoda?!

A RÁTÓTIAK Csoda.

ÁGIKA *(előugrik a háttérből)* Dehogy csoda! Nincs itt semmiféle csoda. Kimondom. Ki én. Nem bujkálok tovább a sötétben. Vállalom! Megbottlottam. A ló is megbottlik, pedig neki kétszer annyi lába van. Hát igen. Én vagyok az apa. Megejtettem ezt a legényt. De nem ám csoda módon, csak úgy jó hétköznapi módra. Ahogy a nagykönyvben megvan írva, mindenféle csoda nélkül. Azt ő meg nem védekezett, ebből lett a baj. Ő se védekezett, én se, csak támadtunk. Mi ebben a csoda? Nem volt csoda, és nem is lesz. Miattam ne dülje föl magát a falu. Amit tettem, vállalom. Elveszem őt, ha már ilyen ragaszkodós a családhoz, megszüloom neki én azt a rohadt kölyköt, amire vágyik, azt azzal normális, rendes rátóti család leszünk, azt mehet mindenki a dolgára.

JÓZSI Csakhogy én ám nem megyek tehozzád, Ágika.

ÁGIKA Nem-e?

JÓZSI Nem.

ÁGIKA Kikosarazol?

JÓZSI Ki.

ÁGIKA De mért?

JÓZSI Nem érted?

ÁGIKA Nem én.

JÓZSI Nem értesz te semmit. Soha nem is értettél. Pedig én megmondtam. Jó előre megmondtam neked, hogy én már csak amolyan fordított rátóti vagyok. Rátótinak rátóti, csak fordított.

Mert valahogy fordítva szerelt össze engem a Jóisten. Fordítva látom azt, amit te látsz, fordítva mondanám, amit te mondasz, fordítva dobban a szívem, s úgy látszik, még az ereimben is fordítva folyik a vér. Tudod, úgy vagyok én ezzel, mint sorozás-kor voltam, mikor bementem a városba, azt kerestem a katonaságot. Csak megyek, megyek abban a ménkü nagy utcában, azt sehogy se találom. Kérdek egy odavalósít, az meg azt feleli: „keresd a túloldalt, fiam!” Megyek át az utca túlsó oldalára, megyek, megyek, azt ott se lelem. Akkor hirtelen eszembe szökött, mit is mondott az öreg: „keresd a túloldali.” Nézem hát, a túloldalt meg már amott volt. Megyek vissza, de mire visszaértem, a túloldalt már megint odaát volt. Mentem ide-oda, futottam, nyújtottam a kezem, de csak nem értem el soha, mert akárhogy igyekeztem, mire átértem, az a fránya túloldalt már megint amott volt. Hát csak így vagyunk mi is ketten, Ágikám. Én itt állok, te meg ott, a túloldalon. Te csak hajtogatod a magad igazát, én is csak hajtogatom a magam igazát. Azt ha mind a ketten igent mondanánk a másik igazára, akkor neked át kéne jönnöd az én oldalamra, nekem meg a te oldaladra. Azt akkor te állnál itt, én meg amott, a túloldalon. Azt kezdhethéne elölről az idők végezetéig. Nem házasság lenne ebből, hanem ménkü nagy mászkálás. Ezért hát én csak azt mondom, édes szerelmem, édesanyám, édesapám, édes Béla bácsik, édes mindenki: törje-nek akár kerékbe, feszítsenek akár keresztre, én akkor is meg fogom szülni a fiam.

MARISKA Ez az, fiam! *(Az urához)* Rajta!

AZ APA Mi rajta?

MARISKA Hogyhogy mi?! Hallottad a fiadat!

AZ APA Hallottam.

MARISKA Hát akkor rajta!

AZ APA De mi rajta?!

MARISKA Feszítsétek keresztre!

AZ APA Feszítsük keresztre?

A FALÚ Keresztre?

MARISKA Keresztre hát! Hát ezt kérte. Ezt kérted, igaz, kisfiam? JÓZSI

De hát csak úgy mondtam...

AZ APA Hallottad, csak úgy mondta... szokták ezt csak úgy mondani...

MARISKA Lárifári! Kit érdekel, ki mit szokott csak úgy mondani. Azokkal nem történt meg az, ami Józsival. Nem hittétek. Még most sem hiszitek, mikor már ott a gyerek a hasában, még ettől a csodától se hiszitek el, hogy ő az új megváltó. Hát tessék. Feszítsétek keresztre, ahogy kérte, és akkor majd meglátjátok, kinek volt igaza. Mert harmadnapra feltámad. És akkor be lesz bizonyítva. Igaz, Józsikám?

JÓZSI De, édesanyám!

MARISKA Mi az, hogy de? Csak nem akarsz visszazívni? JÓZSI

(halkan) Es ha nem sikerül?

MARISKA *(legyint)* Már hogyne sikerülne. Vacsorát rendezünk, arra meghívom a Szűzanyát meg a családját, azt mi mindent elrendezünk.

Neked ezzel az egészszel semmi dolgod. csak csináld, amit mondok...

JÓZSI Hát... nem is tudom...

MARISKA Meg akarsz szülni a fiadat?

JÓZSI Meg hát.

MARISKA Akkor hallgass anyádra! Na emberek! Rajta! Feszítsétek keresztre a Józsit!

PLÉBÁNOS Feszítsük.

A FALÚ Feszítsük.

AZ APA Nem addig a'!

MARISKA Te meg mit akarsz?

AZ APA Hogyhogy mit akarsz?! Egyelőre még én vagyok a falu fele. Demokratikusan választva! Én mondom ki az utolsó szót. És ha én valamire azt mondom, hogy nem, hát az nem.

MARISKA Szembeszegülsz az akaratommal?

AZ APA Szembe!
MARISKA A fiad akaratával?
AZ APA Szembe!
MARISKA Az egész falu akaratával?
AZ APA Szembe!
A PLÉBÁNOS Most mit akadáskodsz, Bélám?
A TANÍTÓ Nem olyan nagy dologról van szó...
A PLÉBÁNOS Hiszen úgylátom...
A DOKTOR Ha meg nem, akkor itt vagyok én.
AZ APA Nem.
A PLÉBÁNOS Neked Rátót érdeke smafu?
AZ APA Azt nem mondom, hogy smafu. Sőt! A falu érdeke a legelőbbre való. Ha a falu úgy kívánja, hogy feszítsük, akkor feszítsük...
A FALU Éljen!
AZ APA Csakhogy...
MARISKA Mi csakhogy?
AZ APA Ezt a hivatali eszem mondatja. Meg a rátóti szívem. De van egy nem hivatali szívem is, emitt, a túloldalt, ahogy az imént a Józsi mondta. Az apai szívem. A közérdekű szívem azt mondja, feszítsük, a magánérdekű, hogy ne feszítsük. Nem engedem a fiamat a halálba. Ezt mint apa mondom.
MARISKA De hiszen úgylátom...
AZ APA Honnan tudod?
MARISKA Beszélek a Szűzanyával.
AZ APA A Szűzanyával?!
MARISKA A Szűzanyával.
AZ APA A Szűzanya nekem ne magyarázzon! Neki könnyű. Az ő fiát Jeruzsálemben feszítették keresztre. nem Rátóton. Jeruzsálemben, ott értenek a keresztre feszítéshez, ott igen. De itt? Itt még egy sima kivégzést is elbasznak, emlékezzél csak vissza a légy kivégzésére, édes Mariskám, hát hogyné basznának el egy keresztre feszítést? Erre nem gondolsz avval a csöpp tyúk-agyaddal?! Rátóton vagy, nem Jeruzsálemben! Rátóti ember vagyok én is, és az ember nem köp a saját tányérjába, de most ki kell mondanom: nagy marha minden rátóti, velem az élen. Ezek még egy szöveget se lesznek képesek rendesen beütni. Aztán mi lesz, ha valamelyik marha a szög helyett a Józsi ujjára üt, mi?! Ott fog üvölni szegényke a fájdalomtól. Ezt akarod?!
MARISKA Dehogyan akarom...
AZ APA Na látod! Na emberek, keresztre feszítés lefújva... A
FALU Óóóó...!!!
A TANÍTÓ Ne siessük el a dolgot, Bélám!
AZ APA Mit?
A TANÍTÓ Erre a feszítésre gondoltam...
AZ APA Kimondtam az utolsó szót.
A TANÍTÓ Várjál, Bélám, várjál... Odébb toljuk pár nappal, amíg hozatunk Jeruzsálemből egy igazi jeruzsálemi hóhért meg igazi jeruzsálemi szöveget.
A PLÉBÁNOS Olyan szöveget a mi kovácsunk is tud kovácsolni. A
FALU Tud ám!
A DOKTOR Az tud. De még kivégezni is. Hogy kivégezte a sok csömözt.
A FALU Az ám!
AZ APA Az a kovács, amelyiket fölakasztottuk?
A TANÍTÓ Az, de a szabót akasztottuk föl helyette.
A SZABÓ Engem hát!
AZ APA Hát... abban tán még én is megbíznék... Hozzátok elibém a kovácsot!
A KOVÁCS Itt vagyok.
AZ APA Elvállalnád a fiam keresztre feszítését?
A KOVÁCS Hát, el, ha megígéri, hogy aztán nem akasztanak föl megint.
AZ APA Már mért akasztanánk föl, te tinó? Azt mennyit kérsz?

A KOVÁCS Harminc forintot. Szegenként. Meg a munkadíj. AZ
APA Áll az alku. Na, jó lesz így, édes Mariskám?
MARISKA Jó bizony, édes Bélám.
AZ APA Neked is, édes fiam?
JÓZSI Nekem minden jó, csak ne vegyék el a fiam.
AZ APA Nektek is?
A FALU Jó! Jó!
AZ APA No, ha mindenkinek jó, akkor kimondom: holnap délután, de még sötétedés előtt, keresztre feszítés lesz a templomtéren. Jegyek itt, a kocsmában válthatók. Elsőrendű hely ötszáz, másodrendű háromszáz, harmadrendű kétszáz forint. Nyugdíja-soknak, diákoknak féláron. Utána hajnalig utcából.
A FALU Éljen!

Sötét

Az utolsó vacsora

Mariska, Józsi, Béla apa, Béla tanító, Béla plébános, Béla doktor, Béla kovács, Béla szamár, Ágika, Szűz Mária, Szent József és Jézus... és a demokrácia

MARISKA Egyetek, lelkecskéim, ne kéressétek magatokat, ez itt egy tyúkhúsleves, két egész tyúkból, sok-sok tésztával, itt meg a marhahúsleves, emitt a hús belőle, meg a torma, meg egy kis velőcsont, utána a sült csirke meg a töltött káposzta, meg a mákos guba, meg a rétes, csak almás meg meggyes, meg diós, meg túrós, neked meg ez a finom kóró, Béla. *(Leteszi a szamár elé)* Te meg mit csinálsz?

Ez az urának szól, aki jön kezében lavórral, nyakában törülközővel

AZ APA Mosom lábaimat.
MARISKA Itt?
AZ APA Hol másutt? *(A paphoz)* Hát nem itt kell, Bélám? A
PLÉBÁNOS *(tele szájjal)* De...
JÉZUS *(ad neki)* Tessék.
JÓZSI Ne ebből adj, a tiédből.
JÉZUS Az már elfogyott.
MARISKA ...és aztán itt van a meglepetés: a slambuc, édesanyám titkos receptjével, ezt kóstold meg, Szűzanyám!
SZŰZANYA *(elkezdené enni, de József föláll, hogy mondjon valamit, így lerántja)* Te hallgass József ül le és egyél és ne ugrálj folyton! *(Enni kezd a slambuct)*
A PLÉBÁNOS *(révületben, tele szájjal)* Hogy engem mekkora szerencse ért...
SZŰZANYA Nahát édes Mariskám isteni ez a slambuc hogy csinálsz nem adnád meg a receptjét?
MARISKA Neked megadom, de ígérd meg, hogy nem adod meg senkinek. Tíz deka húsos szalonnát kis kockákra vágva bográcsban kisütünk, közben egy közepes vereshagymát megtisztítunk, lereszelünk, és harminc deka tarhonyával együtt a szalonnaszíron megpirítjuk. Pirospaprikával és két liter füstölt lével felöntjük. Héját lehúzza harminc deka kolbászt fölszeletelünk, fél kiló krumplit megtisztítva kockákra, egy paprikát, egy paradicsomot cikkekre vágunk, meg egy csokor zellert fölaprítunk. Mindezeket a levesbe öntjük, és hús perc alatt puhára főzzük, közben megkóstoljuk, utánasózzuk, és most jön a lényeg, kell minél több csepp igazköny...
SZŰZANYA Igazköny?
MARISKA Igazköny. Ez a lényeg. Éttől lesz ilyen. A lényeg, hogy igazköny legyen, mert például ami a vereshagymától folyik vagy mástól, az nem ér semmit. Erre úgy jött rá az édesanyám, hogy mikor tavasszal édesapám elindult, hogy fölhajtsa a nyáját

a hegyekbe, azt őszig el volt, akkor induláskor anyám nekiállt készíteni a slambuct, de annyira szerette az édesapámat, de annyira fájt neki, hogy meddig nem látja, hogy csak hullt, csak hullt a könnye, bele a slambucba. Hát attól lett ilyen. Én meg csak rá gondolok szegény édesanyámra, ahogy áll ott, és annyira fáj, hogy már nincsen, hogy már állok is neki a slambucnak.

A PLÉBÁNOS Hogy engem mekkora szerencse ért...

A DOKTOR (a tanítóhoz) Neked se ártana egy kis lábmosás, Bélám.

Elég görényszag jön itt fölle.

A TANÍTÓ Az én lábam nem görényszagú, ha бүdös. Savanyú.

SZŰZANYA (a mobilját nyomkodja) A franc essen ebbe a mobilba

József te hallgass!

AZ APA Erre igyunk!

A KOVÁCS Én nem iszom többet, csak ezt az egyet, mert holnap észnél

kell lennem... (Iszik)

MARISKA Józsikám, kisfiam! Mosd meg a vendégeink lábát!

Józsi nekiáll megmosni a lábukat

A TANÍTÓ Ne óbégass már egyfolytában! Engem mekkora szerencse, engem mekkora szerencse... miféle szerencse, te szerencsétlenség?!

A PLÉBÁNOS Hát ez.

A DOKTOR De mi ez?

A PLÉBÁNOS Hát ez! Hogy egy asztalnál ülhetek a mi Urunk Jézus

Krisztussal meg a Szűzanyával...

A TANÍTÓ Jézus Krisztussal...

SZŰZANYA Jézuska, ne fali olyan gyorsan, te hallgass, József!

A DOKTOR Meg a Szűzanyával, mi? Látod, látod, mondtam neked, hogy

mi lesz a vége a sok misebornak.

A PLÉBÁNOS Ti nem látjátok? Hisz itt ül az egész Szent Család. A

TANÍTÓ Miféle szent család, te marha?

A PLÉBÁNOS (int feléjük) Hát ők.

A TANÍTÓ De hisz ők a Mariska csabai rokonai, akik azt a finom kolbászt

szokták küldeni karácsonykor. (Az apához) Hogy is rokonok ők

neked, Bélám?

AZ APA A feleségem keresztapja meg keresztanyja, a Gyurka bácsi meg a

Veronka néni, ő meg a kis Gyurka... kuc-kuc! (Hátba veri Jézust, aki

fuldoklik) ...lassabban, fiam!

A PLÉBÁNOS A Veronika?

AZ APA Ő hát!

A PLÉBÁNOS Akinek a köntöse Torinóban van?

AZ APA Torinóban van?

A PLÉBÁNOS Veronika köntöse Torinóban van.

AZ APA Hát megtalálták?

A PLÉBÁNOS Már régen.

AZ APA Nekünk meg azt írták, hogy Jesolóban veszett el, a kempingben.

Mariskám vette neki karácsonyra, vagy négy éve. Hallod már, Gyurka,

meglett a Veronika fürdőköpenye. Hát erre igyunk!

A KOVÁCS Én nem iszok többet, csak ezt az egyet, mert holnap észnél

kell lennem... (Iszik)

SZŰZANYA (a mobilba) Itt vagyok Gábiel... hol a fészkes fenében

tekeregsz nekem ne magyarázz azt hiszed nem látom mit csinálsz

eredj inkább Eritreába vigyél egy kis gyógyírt a menekülteknek de hogy

nincs ott van fönn a legfelső polcon hátul Jézuska ne zabálj kisfiam

utána ugorj át Vietnamba Saigonba vigyél egy ventilátort a Sonnak

mert nagyon melege van szegénynek az anyja meg aggódik érte te

most hallgass József nem neked szóltam Gábiel ennek itt örökké jár

a szája mint a kacsa segge aztán visszafelé ugorj el Avignonba és

mond meg a püspöknek hogy orra vágom ha még egyszer

fogdossa a szakácsnő seggét.

MARISKA (folyamatosan hordja az ételt, és folyamatosan sopán-

kodik) Egyetek, lelkecskéim, hiszen alig esztek, ennyire nem ízlik

a főztöm, Krisztusom, legalább te egyél még egy kicsit, hisz olyan

soványka vagy, ennyire nem ízlik?

JÉZUS (tele szájjal) A fánkra spórolok...

AZ APA Igyunk!

A KOVÁCS Én nem iszom többet, csak ezt az egyet, mert nekem holnap

észnél kell lennem. (Iszik)

MARISKA Józsikám, kisfiam, mit ácsorogsz ott, gyere, ülj le, és egyél,

hiszen ez a te ünneped.

JÓZSI Nem vagyok éhes, édesanyám.

AZ APA Akkor igyál!

JÓZSI Nem vagyok szomjas, édesapám.

AZ APA Akkor igyunk mi!

A KOVÁCS Én nem iszom többet, csak ezt az egyet, mert nekem holnap

észnél kell lennem. (Iszik)

A DOKTOR Menjünk ki!

ÁGIKA Nem lehet... majd föltámadás után... meglesz az esküvő

Józsival... aztán azt csinálunk, amit akarunk...

Szent József felemelkedik, kezében pohár

SZŰZANYA József te hallgass! (Lerántja)

SZENT JÓZSEF (felugrik) Nem hallgatok. Tovább nem hallgatok.

MARISKA Óh, szegény! Miért nem hagyod? Beszéljen csak. Hallgatjuk.

SZENT JÓZSEF (sírva) Hát vegye már ki végre valaki azt a kurva

gombostűt a hátamból!

Kiveszik

AZ APA Erre igyunk!

A KOVÁCS Na, most már aztán nem iszok többet, csak egy pohárral,

mert nekem holnap észnél kell lennem! (Iszik, levágja a poharat)

Rémült csend

(Nehezen, de föláll, majd vészjóslóan) Most pedig azt mondom...

a rohadt életbe, de berúgtam... asszondom, énekeljük el együtt a

kedvenc nótámat, de mindenki! A rátóti legények...

Nótázás közben megjelenik hat rátóti legény meg hat rátóti leány

A KOVÁCS Ácsi!

Ijedt csend

Ti meg mit kerestek itt?!

AZ APA Ok az én meglepetéseim. Meglepetés Józsikámnak. A rátóti

Tizenkét Apostol táncegyüttes. Most alakult, külön neked. Kezdjétek,

gyerkőcök! Nekünk meg egészségünkre!

Mind üvöltve énekelnek, a táncosok táncolnak, majd a zűrzavarból

egyre tisztábban kihallatszik egy zsoldár, az asztal eltűnik, a temp-

lomtéren megjelenik a zsoldárt éneklő falu, s megkezdődik a passió

A keresztre feszítés

AZ APA (köszörüli a torkát) Íme, a Józsi.

Józsi előlép

Íme, a kovács.

A kovács előlép, kezében hatalmas szögek meg kalapács

Íme, a kereszt. *(Csend. Körülnéz)* A hétkurvaszentségit! Hol a kereszt?! Kinek a dolga volt a kereszt?! *(Csend)* Na, ezt jól kifelejtettük! Most aztán mi lesz?
A TANÍTÓ Gondolkodj, Bélám!

Az apa gondolkodik. A falu feszülten figyel

AZ APA Megvan! Józsikám! Kisfiam! Ugorj márká a temetőbe, kérd kölcsön a nagyanyád keresztfáját, mondd, hogy csak holnapig kell, aztán szaladj ide vele!

Józsi elmegy a keresztért

A PLÉBÁNOS Nem lesz az kicsi, Bélám?

AZ APA Az? Az én anyósom akkora szép szál asszony volt, hogy még beretválkozni is beretválkozott. De még a keresztfája is akkora, hogy két Józsi ráférne.

A DOKTOR Addig most mit csinálunk?

A TANÍTÓ Várunk.

Várnak

AZ APA Várunk.

EGY LEGÉNY Jön! Jön!

Megjelenik Józsi, cipeli a keresztet. Útközben háromszor elesik, először megkorbácsolják, másodszor a tanítóné megtöri az arcát kendőjével, harmadszor a felakasztott szabó ugrik oda, és cipeli helyette a keresztet

AZ APA Gyerünk, Józsi fiam! Ügyes vagy. Kezdjed!

Józsi lefekteti a keresztet. Négy legény ráfekteti. A kovács emeli a kezét, útné be az első szöveget, amikor hirtelen

A PLÉBÁNOS Állj!

A KOVÁCS Most meg mi van?

A PLÉBÁNOS Fordítva raktátok a keresztre. Így fejjel lefelé fog lógni.

AZ APA Akkor kezdjed, Bélám!

A kovács végre beleveri a szöveget; majd fölállítják a keresztet; hatalmas üdvrivalgás; majd hirtelen csend; a háttérből előlép Mariska; lassan a fiához megy; nézi; csend

JÓZSI Ihatnám.

A kocsmáros nyújtja felé a pálinkásüveget, de Józsi úgy néz le rá, hogy ijedten visszakapja

Anyám! Anyám! Miért hagyta el engem?

MARISKA Itt vagyok, kisfiam!

AZ APA Ügyes voltál, kisfiam! Ti vegyétek le, aztán menjünk a kocsmába!

Harmadnapra visszajövünk, kisfiam! Gyerünk emberek!

Mindenki elmegy. A négy legény leszedi Józsit; ők is elmennek. Mariska a fiához lép, ez kell! Pont úgy, ahogy a Pietà. Csend

JÓZSI Édesanyám! Kérhetek egy dolgot, csak egyetlenegy, ma-gától?

MARISKA Akár százat is, kisfiam.

JÓZSI De megteszi?

MARISKA Hát persze!

JÓZSI De megígéri?

MARISKA Meg is esküszöm, ha kell.

JÓZSI Akkor jó.

MARISKA Mit szeretnél, kisfiam?

JÓZSI Hogy bocsásson meg.

MARISKA Megbocsátok. Mit?

JÓZSI Azt, hogy nem fogok feltámadni.

MARISKA Nem akarsz feltámadni?

JÓZSI Édesanyám! Megígérte!

Mariska hallgat

Olyan nagyon szépen kérem.

MARISKA *(hallgat, majd könnyes szemmel)* Megbocsátok, kis-fiam...

JÓZSI Köszönöm. *(Visszamegy a keresztre, meghal)*

MARISKA Istenem, istenem, miért hagyta el engem!

A templomtorony kettéhasad, mögötte megjelenik egy kép: „A Szent Család”

VÉGE

